

Ewaluacja zewnętrzna

realizacji

Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność dla

Stowarzyszenia

„Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie”

Realizacja:

OMIKRON Mariusz Wachowicz

1. Wstęp

Ewaluacja i zasady jej prowadzenia w LGD wynikają z wytycznej nr 5/3/2017 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 sierpnia 2017 roku. Planowane cele, metody i narzędzia ewaluacyjne mieszczą się w zakresie z wytyczonym przez Podręcznik Monitoringu i Ewaluacji Lokalnych Strategii Rozwoju z marca 2017 roku. Niemniej potrzeba ewaluacji wynika również z samego procesu realizacji Strategii oraz konieczności ciągłej dbałości o utrzymanie wysokiej jakości podejmowanych interwencji.

Zmiany społeczne i gospodarcze sprawiają, że konieczna jest analiza Strategii pod kątem jej aktualności, ale także sprawności i efektywności jej dotychczasowej realizacji oraz użyteczności podejmowanych działań i przyjmowanych rozwiązań. Rzetelne ocenienie Strategii na tym etapie wdrażania wymaga nie tylko przyjrzenia się uzyskanym efektom, ale także samemu procesowi, aby można było zidentyfikować elementy wymagające poprawy. Uzyskane wyniki zostaną wykorzystane w procesie aktualizacji Strategii oraz innych dokumentów Stowarzyszenia, ale również uwzględnione przez LGD w kolejnym okresie programowania 2021-2027.

Niniejszy raport jest zwięźczeniem ewaluacji prowadzonej w LGD pomiędzy kwietniem a czerwcem 2022 roku. Jednak dane wykorzystane w raporcie pochodzą z różnych okresów od rozpoczęcia realizacji strategii w 2016 roku do 31 grudnia 2021. Oprócz danych z monitoringu prowadzonego systematycznie przez organy LGD, w planach komunikacji określone są konkretne działania mające na celu pozyskiwanie informacji oraz dzielenie się nimi z interesariuszami i ze społecznością. Działania te, szczególnie polegające na ankietowaniu odpowiednich grup respondentów, prowadzone były przez LGD systematycznie, według harmonogramu zapisanego w planie komunikacji.

Większość procesu zbierania danych potrzebnych do ewaluacji spoczywa na pracownikach Lokalnej Grupy Działania. Bez nich, ich systematycznej pracy i zaangażowania nie udało się zgromadzić materiału do napisania niniejszego dokumentu. Podziękowania należą się nie tylko Panu Prezesowi, pracownikom, i członkom Zarządu ale także zaangażowanym w wywiady członkom Rady, uczestnikom spotkań grupowych, wnioskodawcom i beneficjentom. Nie można zapomnieć również o szeregowych członkach Stowarzyszenia, sympatykach oraz wszystkich respondentach, którzy rzetelnie wypełniali ankiety.

2. Streszczenie najważniejszych wyników badania

- Na terenie Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie” w 2020 roku zamieszkiwały 50 322 osoby i w ciągu ostatnich kilku lat liczba ta wzrosła o niecały 1%. Za większość tego wzrostu odpowiada rosnąca liczba gminy Brodnica.
- Wzrasta liczba osób w wieku poprodukcyjnym. Liczba seniorów wzrosła średnio dla obszaru LGD o 12%. Wartości te są jednak niższe niż te charakteryzujące całe województwo.
- Systematycznie spada zakres udzielanej pomocy społecznej dla gospodarstw domowych od 2015 roku, ale jest on wyższy niż wynosi średnia dla województwa. W wartościach uwzględniających liczbę mieszkańców wartość ta jest najwyższa w gminie Zbiczno.
- W ostatnich latach obserwujemy zmniejszenie się liczby osób bezrobotnych. Tempo spadku bezrobocia na terenie „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” jest podobne jak w województwie kujawsko-pomorskim. Większą grupą osób bezrobotnych to kobiety. Największy spadek bezrobocia, zarówno wśród kobiet jak i mężczyzn, zanotowano w gminach Górzno i Zbiczno.
- Na terenie działalności LGD przybywa nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Na pierwszy plan wysuwa się tu gmina Brodnica, gdzie średniorocznie rejestrowanych jest 125 nowych podmiotów na 10 tysięcy mieszkańców.
- Mieszkańcy gmin należących do „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” działają społecznie. Na tym tle pozytywnie wyróżniają się gminy Zbiczno, gdzie działało w roku 2020 aż 57 organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców, oraz gmina Górzno (48).
- Ponad połowa mieszkańców jest zadowolona z życia w gminie i uważa, że warunki życia w poprawiły się. Tylko nieliczni z badanych (18%) rozważają zmianę miejsca zamieszkania, a głównym powodem w takim przypadku jest brak perspektyw zawodowych.
- Mieszkańcy najbardziej pozytywnie oceniają infrastrukturę i ofertę sportową i rekreacyjną. Doceniana jest również atrakcyjność turystyczna oraz powiązana z nią promocja dziedzictwa kulturowego. Najbardziej krytycznie mieszkańcy ustosunkowują się do możliwości zatrudnienia poza rolnictwem oraz działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia.
- Ponad 60% mieszkańców obszaru LGD korzystała z obiektów powstałych z finansowania unijnego i jest zdania, że takie przedsięwzięcia cieszą się zainteresowaniem. Równie liczna grupa (58%) uczestniczyła w szkoleniach, spotkaniach i festynach opartych o środki unijne.
- Zdaniem mieszkańców, dodatkowe środki finansowe warto by było zainwestować w polepszenie infrastruktury drogowej, rozwój ofert sportowej i rekreacyjnej oraz podniesienie warunków życia osób niepełnosprawnych.
- Znaczna większość mieszkańców pozytywnie ocenia Lokalną Grupę Działania, głównie z bezpośrednich kontaktów z pracownikami biura oraz władzami LGD. Jako efektywny

kanal przekazywania informacji zwrotnej do LGD badani najczęściej wskazują na ankietę elektroniczną oraz kontakt telefoniczny i mailowy

- Badani są zgodnie pozytywnie oceniają działalność Biura LGD. Pracownicy Biura, ich zdaniem, są kompetentni i zaangażowani w wykonywanie swoich obowiązków. Mieszkańcy mogą liczyć na uzyskanie rzetelnych informacji i porad. Zdaniem badanych, pracownicy Biura to osoby o wysokiej kulturze osobistej oraz przygotowane do wykonywania swojej pracy.
- Zdaniem mieszkańców, środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju wydano z korzyścią dla lokalnej społeczności i wsparły one rozwiązanie problemów osób zamieszkujących obszar LGD.

1.	Wstęp	2
2.	Streszczenie najważniejszych wyników badania.....	3
3.	Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.....	6
3.1.	Cel główny i cele szczegółowe badania.....	6
3.2.	Zakres przedmiotowy badania	6
3.3.	Kryteria ewaluacyjne	6
3.4.	Pytania badawcze.....	7
4.	Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania.....	9
5.	Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.....	14
5.1.	Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju.....	14
5.2.	Granice administracyjne obszaru LSR Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie”.....	14
5.3.	Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju	36
5.4.	Funkcjonowanie LGD.....	41
5.5.	Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju.....	55
6.	Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze	59
7.	Podsumowanie, wnioski i rekomendacje.....	63
8.	Spis tabel i wykresów	65
9.	Aneksy tworzone w toku realizacji badania	68
9.1.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:.....	68
9.2.	Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:	68
9.3.	Ankieta kierowana do wnioskodawców, beneficjentów i członków LGD.....	69
9.4.	Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD.....	76
9.5.	Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego	84

3. Opis przedmiotu badania uwzględniający cele i zakres ewaluacji.

3.1. Cel główny i cele szczegółowe badania

Celem głównym badania jest przeprowadzenie ewaluacji zewnętrznej funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania oraz realizacji Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność.

Cele szczegółowe:

- Wypełnienie obowiązku przeprowadzenia ewaluacji zewnętrznej (zgodnie z Wytycznymi 5/3/2017 MRiRW).
- Uzyskanie użytecznych informacji na temat wdrożenia LSR.
- Opracowanie rekomendacji oraz planu ich wdrożenia.
- Wykorzystanie wyników badań społecznych we wstępnej konceptualizacji kolejnej LSR

3.2. Zakres przedmiotowy badania

Realizacja LSR: stopień realizacji celów i wskaźników, stopień realizacji wybranych operacji, wykorzystania budżetu, jakość stosowanych kryteriów wyboru operacji i procedur, oddziaływanie realizacji LSR na rozwój lokalny, bariery realizacji LSR, jakość procesu partycypacji, operacji i procedur.

Działalność biura: efektywność pracy biura i organów LGD, ocena przebiegu konkursów, ocena sposobu przepływu informacji, efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, innowacyjność, proces rozwoju pracowników, efektywność animacji i doradztwa, ochrona danych osobowych, jakość procesu archiwizacji i monitoringu.

Funkcjonowanie partnerstwa: jakość podejmowanych uchwał, skuteczność nadzoru nad biurem LGD, jakość reakcji na zmieniające się warunki, umiejętność współpracy i atmosfera pracy, skuteczność działań strategicznych, jakość współpracy regionalnej i ponadregionalnej, jakość relacji z otoczeniem i promocji.

3.3. Kryteria ewaluacyjne

Kryteria ewaluacyjne stosowane w badaniach to: **skuteczności** bezpośrednio pozwalająca ocenić, na ile efektywne są działania w zakresie osiągnięcia celów określonych w dokumentach programowych oraz jak skuteczna jest działalność biura LGD. Z kryterium skuteczności powiązane jest również kryterium **użyteczności**, które rozumiane jest, jako kryterium pozwalające ocenić stopień zaspokojenia istotnych potrzeb grup docelowych lub przyczynienia się do rozwiązania problemów, niezależnie od tego, czy były one zasygnalizowane przez cele interwencji. Zastosowane będzie także kryterium **trwałości**.

Trwałość – w przypadku tego badania – pozwoli ocenić, w jakim stopniu pozytywne efekty zrealizowanych interwencji (na poziomie celów) mogą trwać po zakończeniu finansowania zewnętrznego, a także czy możliwe jest utrzymanie się wpływu tych projektów na proces rozwoju społeczności lokalnej w dłuższym okresie.

3.4. Pytania badawcze

Zgodnie z wytycznymi nr 5/3/2017 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 sierpnia 2017 roku opracowane zostaną odpowiedzi na poniższe pytania badawcze zgrupowane w kategorii analityczne:

Ocena wpływu na główny cel LSR (jeśli inny niż obszary poniżej)

- Jaki jest stopień osiągnięcia celu głównego i przypisanych do niego wskaźników LSR?

Ocena wpływu na kapitał społeczny

- Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
- W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?

Przedsiębiorczość

- W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
- Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

- W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
- W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?

Grupy defaworyzowane

- Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
- Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
- Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?

Innowacyjność

- W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
- Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?

Projekty współpracy

- Jaka była skuteczność i efekty działania wdrażania projektów współpracy?

- Jaką formę i zakres powinny przyjmować projekty współpracy w przyszłości?

Ocena funkcjonowania LGD

- Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwalał na efektywną i skuteczną realizację LSR?
- Jaka jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
- Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?

Ocena procesu wdrażania

- Czy realizacja finansowa i rzeczowa LSR odbywała się zgodnie z planem?
- Czy procedury naboru, wyboru i realizacji projektów były wystarczająco przejrzyste i przyjazne dla beneficjentów?
- Czy kryteria pozwalały na wybór najlepszych projektów (spójnych z celami LSR)?
- Czy przyjęty system wskaźników pozwalał na zebranie wystarczających informacji o procesie realizacji LSR i jej rezultatach?

Wartość dodana podejścia LEADER

- Czy działalność LGD wpływa na poprawę komunikacji pomiędzy różnymi aktorami, budowanie powiązań między nimi i sieciowanie?
- Czy stworzony dzięki wsparciu w ramach LSR potencjał rozwojowy jest w dostateczny sposób wykorzystywany i promowany?
- Czy projekty realizowane w ramach LSR są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru objętego LSR i czy te projekty przyczyniają się do jego wzmocnienia?
- Czy przeprowadzone w ramach LSR inwestycje są komplementarne względem siebie lub względem wiodącego projektu/tematu określonego w LSR?

Dodatkowe pytania badawcze:

- Jak układała się współpraca z Samorządem Województwa?
- Jaki jest wpływ systemu zbierania i przekazywania informacji o wdrażaniu i monitoringu Urzędu Marszałkowskiego na sprawność funkcjonowania LGD?
- Jak LGD funkcjonowała w warunkach niepewności legislacyjnej?
- Czy długość procesu weryfikacji wniosków wpłynęła na planowe osiągnięcie wskaźników oraz na wizerunek LGD?
- Czy zasady realizacji projektów grantowych PROW spełniały kryteria prostoty i przyjazności finansowej dla LGD i realizatorów zadań?
- Czy brak standaryzacji procedur na poziomie województwa wpłynął na szybkość i jakość weryfikowania wniosków?
- Jaka jest jakość i znaczenie funkcjonowania wojewódzkiej sieci LGD?

4. Opis metodologii wraz z opisem sposobu realizacji badania

Przeprowadzenie badania wymagało zebrania informacji pochodzących z szeregu rozproszonych źródeł, dokonania ich analizy, a następnie wypracowania rekomendacji na poziomie eksperckim. Implikuje to konieczność zastosowania w badaniu szerokiego instrumentarium metod i technik badawczych, dzięki którym możliwe było zgromadzenie kompletnego i wiarygodnego materiału badawczego dotyczącego efektów realizacji LSR. W związku z powyższym, zaplanowano realizację badania z wykorzystaniem koncepcji **triangulacji** metodologicznej.

Triangulacja to zróżnicowanie źródeł danych, metod badawczych i perspektyw badawczych, dzięki któremu możliwe jest zgromadzenie wszechstronnego materiału badawczego i poddanie go kompleksowej analizie i ocenie. Triangulacja została zastosowana odnośnie do:

- źródeł danych: przeanalizowane zostały zarówno dokumenty zastane różnego typu, jak i dane pochodzące ze wcześniejszych badań; zostały one uzupełnione danymi pierwotnymi;
- metod badawczych: łączenie różnych metod badawczych w badaniu tych samych zagadnień, co pozwoliło na uchwycenie różnych aspektów badanego przedmiotu; podejście to pozwoliło też wykorzystać mocne strony każdej metody przy wzajemnej ograniczeniu ich słabości;
- perspektyw badawczych: ewaluacja została przeprowadzona przez pracowników biura LGD oraz przez zewnętrznych doświadczonych badaczy, co pozwoliło uzyskać bogatszy i bardziej wiarygodny obraz badanych zagadnień.

Poza tym zastosowany został partycypacyjny model badania, którego ideą jest jak najszersze zaangażowanie społeczności, zarówno na etapie przygotowania badania, jego realizacji, jak i wnioskowania i rekomendacji.

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego i podmiotowego badania niezbędne było zastosowanie holistycznego podejścia do metod i technik badawczych. W każdym z zamierzeń badawczych: realizacji strategii, działaniu LGD oraz funkcjonowaniu biura zastosowane zostały cztery metody lub techniki badawcze:

Badanie źródeł zastanych (desk research)

To metoda zbierania, analizy i interpretacji danych wytworzonych niezależnie od działań badawczych prowadzonych w czasie ewaluacji. Często nazywa się ją analizą danych wtórnych. Dane te można podzielić na wewnętrzne i zewnętrzne. Pierwsze z nich znaleźć można w dokumentacji własnej instytucji. Nie zawsze odpowiadają bezpośrednio na pytania badawcze ale w znaczącym zakresie pozwalają na poznanie kontekstu funkcjonowania LGD.

Z kolei dane zewnętrzne, dane wtórne to efekty działalności innych instytucji w dziedzinie pozyskiwania informacji. Dzięki rozwojowi Internetu dostęp do tych zasobów jest obecnie niezwykle łatwy i trudności należy szukać nie w ilości danych, ale ich segregacji. Potrzebne informacje można pozyskiwać od instytucji państwowych powołanych do zbierania informacji. Serwis internetowy GUS zawiera nieprzebrane ilości danych o funkcjonowaniu gospodarki, instytucji, firm i organizacji. **Bank Danych Lokalnych**, który jest największym w Polsce uporządkowanym zbiorem informacji o sytuacji społeczno-gospodarczej, demograficznej, społecznej oraz stanie środowiska, opisującym województwa, powiaty oraz gminy jako podmioty systemu organizacji społecznej i administracyjnej państwa, a także regiony i podregiony stanowiące elementy nomenklatury jednostek terytorialnych. Jednakże w wielu przypadkach dane ze źródeł zastanych są niewystarczające, zbyt powierzchowne, zbyt ogólne lub nieaktualne, by na nich poprzestać, dlatego zwykle potrzebne są działania dla pozyskania danych pierwotnych.

Źródła danych zastanych wykorzystywanych w ewaluacji LGD

- dane statystyczne
- dane urzędowe
- dane gromadzone na portalach społecznościowych
- dane zastane w Lokalnej Grupie Działania
- dane ankiet doradztwa i ankiet oceny szkolenia
- dane realizacji planu komunikacji
- dane z ankiet zadowolenia mieszkańców, rozpoznawalności LGD i funkcjonowania LGD systematycznie gromadzone przez biuro LGD

Ankiety metodą CAWI

Najpopularniejszą metodą pozyskiwania danych pierwotnych są badania kwestionariuszowe. Polegają one na zadawaniu pytań pojedynczym osobom, ale w perspektywie zainteresowań znajdują się zagregowane dane ogólne dla wszystkich badanych. Pierwszym etapem tego typu badań jest sformułowanie pytań. Proces ten polega na postawieniu pytań ogólnych, zazwyczaj na etapie konceptualizacji badań. Z nich z kolei wyprowadzamy pytania szczegółowe. Odbywa się to poprzez identyfikację wskaźników, które będą nas informować o występowaniu i nasileniu zjawiska. W przypadku ewaluacji zewnętrznej prowadzonej zgodnie z Wytyczną MRiRw nr 5/3/2017 zakres pytań został wstępnie określony w załącznikach do podręcznika ewaluacji. Niemniej z uwagi na pewne niedociągnięcia dokumentu część pytań została poprawiona i zmodyfikowana. Ponadto jak wskazano we wstępie Podręcznika ma on charakter pomocniczy nie obowiązkowy w stosunku do Wytycznych MRiRW.

Badania ankietowe były prowadzone techniką CAWI (Computer Assisted Web Interview). To badanie ankietowe przeprowadzane w Internecie. Opracowane narzędzie badawcze (kwestionariusz ankiety) wprowadzane jest do komputera w formie umożliwiającej wypełnienie ankiety na stronie internetowej użytkownika. Badania tego typu są stosunkowo

tanie, nie wymagają również zaangażowania wielu realizatorów. Współczesne narzędzia umożliwiają tworzenie skomplikowanych i atrakcyjnych ankiet. Można dopasować je w wymiarze graficznym i estetycznym. Dobór próby jest możliwy dwiema metodami. Ankiety można wysłać pod określone adresy mailowe, co w pewnym stopniu jest odpowiednikiem ankiety pocztowej wraz z jej zaletami i wadami. Innym sposobem jest zamieszczenie jej na stronie internetowej lub jako „wyskakujące okienko”. Metoda ta uniemożliwia kontrolę nad doбором próby, który jest faktycznie doбором przypadkowym, dodatkowo obciążonym błędem struktury społecznej i demograficznej użytkowników Internetu.

W badaniach ewaluacyjnych zastosowano obydwie techniki w zależności od badanych grup.

- Grupa nr 1: wnioskodawcy i beneficjenci.

Z tego względu, że dostępne są dane kontaktowe do tych osób możliwe było wykorzystanie aplikacji wysyłającej unikalne linki do ankiety internetowej na zdefiniowane wcześniej adresy mailowe. W tym przypadku nie obliczano minimalnej liczebności próby gdyż traktowano to badanie jako masowe, z założeniem przebadania całej populacji.

łącznie przebadano 32 osoby.

- Grupa nr 2: członkowie LGD, w tym członkowie Rady, Zarząd i pracownicy

Ankieta kierowana do tej grupy miała charakter ekspercki. Pytania dotyczyły w większym stopniu oceny jakości podejmowanych działań, a niektóre były pytaniami predykcyjnymi. Podobnie jak w przypadku grupy wnioskodawców w przypadku spójnej i zamkniętej listy nie dokonywano doboru próby ale ankietę skierowano do wszystkich osób z grupy badawczej.

łącznie przebadano 10 osób.

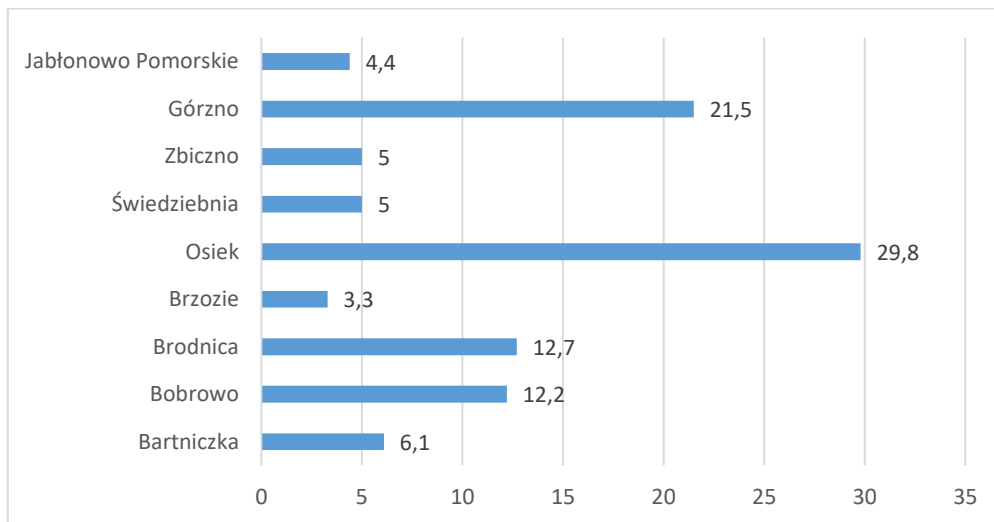
- Grupa nr 2: mieszkańcy obszaru LSR.

Pozyskanie opinii reprezentatywnej grupy mieszkańców nie jest możliwe w ramach zasobów, którymi dysponuje Zleceniodawca, dlatego opracowano procedurę zbliżoną do takiej, która pozwoli na identyfikację podglądów i opinii mieszkańców poszczególnych gmin wchodzących w skład Partnerstwa.

Linki do ankiet zostały rozesłane (przy wsparciu pracowników Biura LGD) do gmin partnerskich z prośbą o wstawienie linku na stronę internetową gminy. Dzięki temu zabiegowi pozyskane zostały dane z poszczególnych gmin odpowiadających obszarowi LSR.

łącznie przeprowadzono 484 ankiety. Z uwagi na charakter badań CAWI dokonano weryfikacji braków danych i do dalszej analizy przeznaczono 233 ankiet.

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin

Źródło: badania własne

Wywiady pogłębione (IDI i TDI)

To technika badań jakościowych, w której badacz prowadzi rozmowę z respondentem. Nie jest to jednak zwykła rozmowa, ale opiera się ona na przygotowanym wcześniej scenariuszu. Dokument ten nie musi zawierać konkretnych pytań, lecz wytyczne, jakie tematy rozmowy należy podjąć. Wywiad ma strukturę swobodną, mniejsze znaczenie ma kolejność zadawanych pytań a większe uzyskanie określonych informacji. Tematy są eksplorowane bardzo dogłębnie, prowadzący wywiad dopytuje i stara się zrozumieć, nie tylko fakty, ale motywy zachowania badanego. Zasadniczą rolę w badaniu odgrywają umiejętności i doświadczenie osoby prowadzącej wywiad. Ponieważ wywiady pogłębione są rozmową sam na sam z respondentem, prowadzący musi zdobyć jego zaufanie, by uzyskać czasami bardzo osobiste informacje. Wywiady indywidualne stosuje się gdy zachodzi potrzeba eksploracji pola zainteresowań, przygotowania do konstruowania narzędzi jakościowych lub do interpretacji trudnych do wyjaśnienia wyników badań ilościowych. Wywiady prowadzone były metodą TDI (telefoniczny wywiad pogłębiony) przede wszystkim ze względu na oczekiwania respondentów oraz krótki czas na realizację tego zadania.

Wywiady prowadzono z następującymi osobami:

- 2 wywiady z członkami Rady
- 3 wywiady z wnioskodawcami realizującymi projekty
- 3 wywiady z wnioskodawcami, których projekty nie są realizowane
- Wywiad z kierownikiem Biura
- Wywiady z przedstawicielami gmin (po 1 z gminy)

Zogniskowany Wywiad Grupowy (FGI fokus)

Tym różni się od wywiadu indywidualnego, że prowadzący badanie, nazywany moderatorem, przepytuje jednocześnie grupę kilku osób. Zazwyczaj grupy fokusowe mają liczebność od 8 do 12 osób, lecz w specyficznych przypadkach może być ich mniej lub więcej. Ważną cechą grupy jest jej homogeniczność - powinno się unikać zróżnicowania grup ze względu na płeć, wiek, status społeczny czy różnice intelektualne. Wynika to z zasadniczego celu prowadzenia badań tą metodą, czyli wewnętrznej dyskusji grupowej i interakcji w grupie. Dzięki tej metodzie można w tym samym czasie zdobyć informacje od kilku osób, pogłębiając ją dodatkowo o spostrzeżenia dotyczące dyskusji pomiędzy uczestnikami.

Wywiady tą metodą charakteryzują się większym skomplikowaniem organizacyjnym. Wymagane jest zebranie odpowiedniej grupy osób w jednym miejscu o jednym czasie. Często na spotkanie zaprasza się więcej osób i prowadzi się selekcję tych, którzy lepiej pasują do profilu grupy i dają większą rękomię udzielania informacji i wymiany zdań. Wywiady grupowe, z uwagi na dyskusję wielu osób, muszą być rejestrowane co umożliwi późniejsze zidentyfikowanie, jak kształtowała się rozmowa, która osoba wypowiadała dane poglądy i jak te poglądy zmieniały się w trakcie dyskusji. Zogniskowane wywiady grupowe realizuje się w specjalnych pomieszczeniach zwanych fokusowniami, które są wyposażone w weneckie lustro umożliwiające zleceniodawcy obserwację wywiadu. W miejscowościach, gdzie nie ma fokusowni stosuje się technikę wywiadów naturalnych.

Wywiad prowadzono w grupie pracowników biura LGD, członków Zarządu, członków Rady wnioskodawców oraz członków Partnerstwa.

Zogniskowany wywiad grupowy (FGI) prowadzony w ramach ewaluacji pozwala pozyskać informacje w skumulowany sposób. Dodatkowo wartość pozyskanych informacji wzmocniona jest poprzez odpowiednie wykorzystanie procesów grupowych.

5. Opis wyników badania wraz z ich interpretacją.

5.1. Charakterystyka obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju

Lokalna Strategia Rozwoju opracowana przez „Lokalną Grupę Działania Pojezierze Brodnickie” realizowana jest na obszarze dziewięciu gmin Powiatu Brodnickiego: Bartniczki, Bobrowa, Brodnicy (bez miasta Brodnica) Brzozia, Górzna, Jabłonowa Pomorskiego, Osieka, Świdziebni, Zbiczna, co stanowi niecałe 97,79% obszaru całego Powiatu Brodnickiego. Wszystkie gminy położone są na terenie województwa kujawsko-pomorskiego i w granicach jednego powiatu (brodnickiego), siedem spośród wymienionych gmin to gminy wiejskie, natomiast dwie gminy (Jabłonowo Pomorskie i Górzno) są gminami miejsko-wiejskimi. Taka struktura wskazuje na typowo wiejski charakter obszaru.

5.2. Granice administracyjne obszaru LSR Stowarzyszenia „Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie”.

- * Miasto Brodnica nie jest włączona do obszaru opracowywanej LSR.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Brodnicy.

Tabela 1. Ludność

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	2 086 210	2 083 927	2 082 944	2 077 775	2 072 373	2 061 942
Bartniczka	4 733	4 738	4 748	4 708	4 691	4 708
Bobrowo	6 401	6 392	6 370	6 334	6 325	6 337
Brodnica	7 915	8 057	8 214	8 348	8 533	8 662
Brzozie	3 773	3 788	3 799	3 793	3 824	3 828
Górzno	4 016	3 995	3 955	3 901	3 913	3 931
Jabłonowo Pomorskie	9 032	8 998	9 005	8 936	8 872	8 845
Osiek	4 077	4 067	4 023	4 026	4 043	4 022
Świedziebnia	5 204	5 171	5 199	5 205	5 161	5 116
Zbiczno	4 809	4 799	4 849	4 873	4 855	4 873
Razem obszar LGD	49 960	50 005	50 162	50 124	50 217	50 322
(obszar jako % województwa)	2,39%	2,40%	2,41%	2,41%	2,42%	2,44%

Obszar działania „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” zamieszkały jest przez 50 322 osoby, co stanowi 2,44% mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego. Ze względu na przyrost liczby ludności na obszarze dziewięciu gmin i jej spadku w województwie ogółem, w ciągu ostatnich pięciu lat obszar zwiększył swój udział w ludności województwa. Jednak w ramach samego obszaru objętego LSR zmiany w liczbie ludności były nierównomierne, i bilans dodatni obszar ten zawdzięcza trzem gminom: Zbiczno, Brzozie, a przede wszystkim gminie Brodnica, gdzie w ciągu pięciu lat liczba ludności wzrosła o 9,4% (przy średniej dla wszystkich gmin 0,7%). W pozostałych gminach zanotowano nieznaczny spadek liczby ludności, wahający się w przedziale od -0,5 do -2,1%.

Największy przyrost liczby ludności notowany jest dla grupy w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	15,3	15,9	16,5	17,1	17,7	18,3
Bartniczka	12,1	12,7	12,9	13,1	13,6	13,9
Bobrowo	13,7	14,3	14,7	15	15,2	15,3
Brodnica	9,1	9,4	9,8	10,2	10,5	10,6
Brzozie	12,6	12,6	12,9	13,5	14,6	14,4
Górzno	13,6	13,6	13,9	14,2	14,4	14,6
Jabłonowo Pomorskie	14	14,5	15	15,5	16,2	16,3
Osiek	13,8	14,2	14,5	14,6	14,8	15,2
Świedziebnia	13,5	13,8	14,1	14,2	14,8	15
Zbiczno	12,7	13	13,4	14,1	14,8	15,2
Średnia dla gmin obszaru LGD	12,79	13,12	13,47	13,82	14,32	14,5

Ze względu na szybszy niż w innych grupach wzrost populacji w grupach poprodukcyjnych (+12% w ciągu pięciu lat) rośnie wskaźnik obciążenia demograficznego w gminach obszaru LGD – z 12,8% w 2015 do 14,5% w 2020 roku. Jest on jednak i tak istotnie niższy niż w skali całego województwa (18,3%), a i dynamika jego wzrostu jest niższa. Nawet najwyższa wartość wskaźnika w 2020 roku, w gminie Jabłonowo Pomorskie, jest o dwa punkty procentowo niższa niż średnia wojewódzka.

Tabela 3. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w roku 2020

Nazwa gminy	Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym (dane za 2020 rok)	Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym na 1000 ludności (dane za 2020 rok)
KUJAWSKO-POMORSKIE	-2 018	-0,98
Bartniczka	-15	-3,19
Bobrowo	16	2,53
Brodnica	93	10,83
Brzozie	-12	-3,15
Górzno	1	0,26
Jabłonowo Pomorskie	-23	-2,60
Osiek	-31	-7,68
Świdziebnia	-35	-6,81
Zbiczno	-8	-1,65
Średnia dla gmin obszaru LGD	-1,56	-1,27

Od 2015 saldo migracji ludności z obszaru gmin LGD pozostaje ujemne, średnio procentowo poniżej wskaźnika dla województwa. Najniższy z gminnych wskaźników migracji obserwujemy w gminach Osiek i Świdziebnia. W trzech gminach z dziewięciu saldo migracji było dodatnie: Górzno, Bobrowo i Brodnica, przy czym w tej ostatniej gminie przekroczyło +10%.

Tabela 4. Gęstość zaludnienia (ludność na km²)

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	116	116	116	116	115	115
Bartniczka	57	57	57	56	56	56

Bobrowo	44	44	44	43	43	43
Brodnica	62	64	65	66	67	68
Brzozie	40	40	41	40	41	41
Górzno	34	33	33	33	33	33
Jabłonowo Pomorskie	67	67	67	66	66	66
Osiek	54	54	54	54	54	54
Świedziebnia	50	50	50	50	50	49
Zbiczno	36	36	36	36	36	36
Średnia dla gmin obszaru LGD	49,33	49,44	49,67	49,33	49,56	49,56

Średnia gęstość zaludnienia dla gmin obszaru „Lokalnej Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” pozostaje na tym samym poziomie ze względu na nieznaczne tylko wahania w liczbie ludności, należy jednak zauważyć, że jej wartość jest ponad dwukrotnie niższa niż wynosi średnia w województwie, i dotyczy to również gmin o charakterze miejsko-wiejskim.

Tabela 5. Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu na jednego mieszkańca (w złotych).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	3 542,79	4 070,73	4 450,11	4 722,02	5 255,92	5 744,00
Bartniczka	3 455,01	4 067,70	4 474,28	4 950,34	5 121,82	5 518,51
Bobrowo	3 182,93	3 987,56	4 479,79	4 832,99	5 190,06	6 018,63
Brodnica	3 256,41	3 946,54	4 303,95	4 458,23	5 244,44	6 628,01
Brzozie	3 444,49	4 347,08	5 197,60	4 689,96	5 393,82	6 021,08
Górzno	3 680,75	3 982,52	4 336,16	4 895,26	5 520,02	6 204,34
Jabłonowo Pomorskie	3 568,33	4 177,36	4 440,24	4 475,32	4 917,25	5 381,56

Osiek	3 363,64	4 119,57	4 493,61	4 460,28	4 930,74	5 342,70
Świedziebnia	3 182,24	4 080,30	4 442,33	4 774,31	5 276,23	5 456,90
Zbiczno	3 284,06	3 888,78	4 520,71	4 966,80	4 921,38	5 564,99
Średnia dla gmin obszaru LGD	3 379,76	4 066,38	4 520,96	4 722,61	5 168,42	5 792,97

Dochody gmin w przeliczeniu na jednego mieszkańca systematycznie rosną w gminach obszaru LGD, ze średnioroczną dynamiką 11%, przy czym najwyższą wartość wzrostu osiągnięto w roku 2016 (+20%). Łącznie w ciągu pięciu lat średnie dochody gmin LGD w przeliczeniu na mieszkańca wzrosły o 71% - to więcej niż średnia (+62%) dla województwa. Największy, ponad dwukrotny wzrost przychodów w ciągu pięciu lat zanotowała gmina Brodnica.

Tabela 6. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych)

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	1 085,57	1 126,17	1 289,72	1 506,37	1 535,49	1 604,09
Bartniczka	943,19	988,91	1 293,89	1 688,76	1 413,02	1 247,06
Bobrowo	906,75	1 157,81	1 432,95	1 911,19	1 498,86	1 921,28
Brodnica	859,1	1 127,00	1 304,09	1 466,56	1 309,00	1 866,90
Brzozie	1 117,15	1 144,06	1 235,46	1 522,91	1 402,93	1 483,09
Górzno	1 160,92	1 128,82	1 327,33	1 580,35	1 859,39	1 851,87
Jabłonowo Pomorskie	959,13	1 267,40	1 423,89	1 290,69	1 381,49	1 542,96
Osiek	993,19	1 252,96	1 362,07	1 325,97	1 281,45	1 418,32
Świedziebnia	903,68	1 262,25	1 194,10	1 551,59	1 405,50	1 333,71
Zbiczno	1 163,12	1 010,57	1 251,06	1 533,41	1 481,73	1 440,09
Średnia dla gmin obszaru LGD	1 000,69	1 148,86	1 313,87	1 541,27	1 448,15	1 567,25

W tym samym czasie wydatki gmin obszaru LGD na jednego mieszkańca również wzrosły, lecz z nieco niższą dynamiką (+57% przy średnim wzroście o 48% w województwie). Stało się tak ze względu na załamanie rosnącego trendu i spadek o 6% w roku 2019. Dwie spośród dziewięciu gmin obszaru podwoiły wydatki na mieszkańca w ciągu pięciu lat (Bobrowo i Brodnica). Rok 2020 przyniósł powrót do wzrostów, jednak trend nie jest wyrównany i są gminy, w których spadek z roku poprzedniego był kontynuowany również w 2020 roku – są to gminy: Bartniczka, Świdziebnia i Zbiczno. Ostatecznie dla całego obszaru rok zamknął się wzrostem średniej o 8% przy 4% analogicznego wzrostu dla województwa.

Tabela 7. Dotacje gmin otrzymane ogółem (w złotychkach)

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Bartniczka	3 784 512,50	6 342 981,55	7 086 969,10	9 199 675,83	9 152 716,98	10 374 736,35
Bobrowo	4 677 858,77	8 887 457,78	11 191 365,76	10 680 952,73	11 888 018,59	14 058 027,79
Brodnica	6 286 570,20	10 460 364,22	12 581 612,33	13 027 209,33	17 312 542,96	23 859 001,58
Brzozie	2 978 607,42	5 832 439,02	6 693 070,61	6 510 316,37	8 270 910,15	8 533 147,13
Górzno	2 139 349,05	4 525 788,47	5 673 868,70	6 809 291,19	7 654 863,59	8 102 065,97
Jabłonowo Pomorskie	8 678 006,73	13 555 261,64	16 013 316,61	14 462 695,39	17 214 983,92	19 335 664,41
Osiek	3 645 185,56	6 136 921,84	7 447 273,13	6 489 868,95	7 167 374,44	8 315 416,00
Świdziebnia	3 936 865,56	8 139 253,41	9 439 272,72	10 145 278,51	11 186 696,70	10 979 104,26
Zbiczno	3 946 902,58	6 585 660,73	7 898 126,22	8 912 234,10	10 287 580,93	10 166 589,58
Średnia dla gmin obszaru LGD	4 452 650,93	7 829 569,85	9 336 097,24	9 581 946,93	11 126 187,58	12 635 972,56
Suma dla gmin obszaru LGD	44 526 509,30	78 295 698,51	93 360 972,42	95 819 469,33	111 261 875,84	126 359 725,63

Dotacje otrzymane przez gminy (łącznie) w ciągu pięciu lat niemal potroiły się. Wzrostowa dynamika roczna zahamowała w roku 2018, gdy w czterech z dziewięciu gmin obszaru LGD wysokość dotacji spadła. W roku 2020 największym beneficjentem została gmina Brodnica, przy czym roczna dynamika wzrostu w tej gminie wyniosła niemal 40%, a wartość dotacji przewyższyła wartość dotacji w miejsko-wiejskiej gminie Jabłonowo Pomorskie.

Tabela 8. Dochody uzyskane z finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych przez gminy ogółem (w złotychkach)

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
-------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

Bartniczka	921 695	92 535	0	2 014 293	928 275	865 034
Bobrowo	291 083	24 217	797 207	1 806 988	3 218 609	1 812 741
Brodnica	1 983 187	114 709	273 816	238 129	1 399 855	4 042 901
Brzozie	54 000	1 050	285 848	33 342	776 843	423 211
Górzno	1 900 153	60 314	31 117	351 581	414 807	635 314
Jabłonowo Pomorskie	1 371 604	0	459 225	503 413	2 062 909	2 042 903
Osiek	381 908	139 507	318 544	0	111 728	135 362
Świedziebnia	13 404	0	169 221	1 131 075	1 510 398	326 633
Zbiczno	847 458	1 050	34 200	966 742	1 326 782	531 957
Średnia dla gmin obszaru LGD	862 721	48 154	263 242	782 840	1 305 578	1 201 784
Suma dla gmin obszaru LGD	8 627 213,00	481 536,00	2 632 420,00	7 828 403,00	13 055 784,00	12 017 840,00

Dochody uzyskane z finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych wyniosły w sumie w ciągu pięciu analizowanych lat dla gmin obszaru LGD 44 643 196 złotych, co stanowiło 3,7% łącznych dochodów wszystkich gmin województwa kujawsko-pomorskiego (podczas gdy obszar zamieszkuje 2,4% ludności tego województwa). Najwięcej środków z tych dotacji wpłynęło w ciągu pięciu lat do gmin Bobrowo i Brodnica (po około 8 milionów złotych), najmniej do gminy Osiek, jedynie nieco ponad 1 milion złotych. Gmina Brodnica uzyskała w roku 2020 ponad 4 miliony złotych z unijnych źródeł, co stanowi pięcioletnie maksimum przypadające na jedną gminę, a także równowartość sumy dochodów samej gminy Brodnica z czterech lat poprzednich.

Tabela 9. Bezrobotni zarejestrowani ogółem

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	bilans 20/15	zmiana 20/15
KUJAWSKO-POMORSKIE	107255	98522	81543	72655	64060	73482	-33773	-31%
Bartniczka	185	158	116	121	125	128	-57	-31%
Bobrowo	341	301	246	211	193	246	-95	-28%
Brodnica	290	261	208	206	193	243	-47	-16%
Brzozie	137	132	111	111	88	108	-29	-21%
Górzno	140	115	92	84	77	79	-61	-44%
Jabłonowo Pomorskie	476	422	318	301	322	365	-111	-23%
Osiek	216	181	157	128	121	150	-66	-31%
Świdziebnia	234	216	168	159	159	172	-62	-26%
Zbiczno	282	248	196	164	172	174	-108	-38%
suma dla gmin obszaru LGD	2301	2034	1612	1485	1450	1665	-636	-28%

Tabela 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w procentach).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	8,20	7,60	6,40	5,70	5,10	6,00
Bartniczka	6,20	5,30	3,90	4,10	4,30	4,40
Bobrowo	8,40	7,50	6,20	5,40	4,90	6,30

Brodnica	5,60	5,00	3,90	3,80	3,50	4,40
Brzozie	5,90	5,70	4,70	4,80	3,80	4,60
Górzno	5,40	4,50	3,70	3,40	3,20	3,30
Jabłonowo Pomorskie	8,40	7,50	5,70	5,40	5,90	6,70
Osiek	8,40	7,10	6,30	5,10	4,80	6,00
Świedziebnia	7,10	6,60	5,20	4,90	5,00	5,40
Zbiczno	9,20	8,20	6,50	5,40	5,80	5,90
Średnia dla gmin obszaru LGD	7,18	6,38	5,12	4,70	4,58	5,22

Systematycznie od 2015 roku spada liczba zarejestrowanych bezrobotnych w gminach obszaru „Lokalnej Grupy Działania Pojezierze Brodnickie”. W ciągu pięciu ostatnich lat ogółem na obszarze LGD liczba ta zmniejszyła się o 636 osób, czyli o niemal 30%. Największy procentowo spadek nastąpił w gminach Górzno (-44%) i Zbiczno (-38%), najmniejszy w gminie Brodnica, -16%.

Ogółem udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnych na obszarze LGD jest niższy niż wynosi średnia dla województwa, przekraczając ją tylko w dwóch gminach (Jabłonowo Pomorskie, gdzie wskaźnik wynosi 6,7% vs 6,0 w województwie) oraz Bobrowo (6,3%). Najniższą stopą bezrobocia pochwalić się może gmina Górzno (3,3%).

Trend pięcioletni nie jest jednak jednoznaczny, gdyż po dwóch latach głębszego spadku liczby bezrobotnych w roku 2020 nastąpił ich wzrost.

Tabela 11. Udział kobiet w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	bilans osób 20/15	zmiana 20/15
KUJAWSKO-POMORSKIE	56%	58%	60%	61%	60%	58%	-17478	-29%
Bartniczka	61%	65%	66%	69%	68%	63%	-32	-28%
Bobrowo	60%	64%	66%	65%	63%	62%	-53	-26%
Brodnica	61%	64%	64%	63%	59%	60%	-31	-18%
Brzozie	54%	51%	51%	60%	66%	54%	-16	-22%
Górzno	71%	64%	64%	57%	69%	66%	-48	-48%
Jabłonowo Pomorskie	58%	62%	64%	68%	67%	62%	-48	-17%
Osiek	65%	68%	65%	69%	65%	65%	-44	-31%
Świedziebnia	61%	59%	64%	60%	62%	65%	-32	-22%
Zbiczno	59%	61%	64%	70%	62%	61%	-60	-36%
Średnia dla gmin obszaru LGD	61%	62%	64%	65%	64%	62%	-364	-26%

Wśród zarejestrowanych bezrobotnych wciąż większość stanowią kobiety, a dodatkowo, mimo spadku ich liczby, spadek ten następuje wolniej niż w grupie mężczyzn. Na obszarze LGD ogółem 62% zarejestrowanych bezrobotnych stanowią kobiety, co jest wskaźnikiem wyższym niż średnia dla województwa. Wolniejszy jest też spadek liczby zarejestrowanych jako bezrobotne kobiet na obszarze LGD niż w województwie.

Najwyższy odsetek kobiet wśród bezrobotnych jest w gminie Górzno (dwie trzecie), najniższy w gminie Brzozie (54%)

Tabela 12. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (w procentach).

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	9,7	8,8	8	7,2	6,6	6

Bartniczka	10,3	9,4	8,6	6,9	6,9	5,5
Bobrowo	10,8	9,7	8,4	8,4	7,5	7,5
Brodnica	12,3	11,7	10,8	9,7	9	7,2
Brzozie	15,7	12,8	10,2	9,3	8,5	7,8
Górzno	6,7	6,5	7,1	6,3	6,2	5,3
Jabłonowo Pomorskie	15,8	13,3	10,7	9,4	8,4	7,4
Osiek	11,1	9,8	7,8	8,3	8,6	8,1
Świedziebnia	17,4	15,8	12,9	12,5	10,4	8,1
Zbiczno	16,1	15	12,9	11,1	11,3	10,7
Średnia dla gmin obszaru LGD	12,9	11,6	9,9	9,1	8,5	7,5

Tabela 13. Liczba gospodarstw domowych i zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w procentach w roku 2020

Nazwa gminy	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej (dane za 2020 rok)	Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (w procentach, dane za 2020 rok)
KUJAWSKO-POMORSKIE	55996	6
Bartniczka	93	5,5
Bobrowo	142	7,5
Brodnica	222	7,2
Brzozie	94	7,8
Górzno	83	5,3
Jabłonowo Pomorskie	251	7,4

Osiek	125	8,1
Świedziebnia	135	8,1
Zbiczno	195	10,7
Średnia dla gmin obszaru LGD	149	7,5

Notujemy systematyczny spadek zakresu udzielanej pomocy społecznej dla gospodarstw domowych od 2015 roku – wciąż jeszcze jest on wyższy niż wynosi średnia dla województwa. Tylko w dwóch gminach ta średnia wyniosła mniej w 2020 roku: w gminie Bartniczka i Górzno. Liczba rodzin korzystających z tej formy pomocy zmniejszyła się w ciągu pięciu lat średnio w sumie o 699 od roku 2015 (z 2039 do 1340), zaś jej średnia przypadająca na jedną gminę spadła z 227 w 2015 do 149 (minus 78) Proporcjonalnie najwięcej gospodarstw domowych korzystających z pomocy środowiskowej jest w gminie Zbiczno.

Łącznie odsetek gospodarstw korzystających z pomocy społecznej zmniejszył się średnio o 42% w ciągu ostatnich pięciu lat.

Tabela 14. Rodziny otrzymujące zasiłek na dzieci w 2020 roku

Nazwa gminy	Rodziny otrzymujące zasiłki na dzieci (dane za 2020 rok)	Udział dzieci do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku (dane za 2020 rok)
KUJAWSKO-POMORSKIE	51521	26,6
Bartniczka	157	32,6
Bobrowo	212	34,7
Brodnica	231	24,6
Brzozie	139	35,2
Górzno	112	29,4
Jabłonowo Pomorskie	348	40,6

Osiek	114	30,9
Świedziebnia	229	43,7
Zbiczno	170	35,1
Średnia dla gmin obszaru LGD	190	34,1

Utrzymuje się stosunkowo wysoka liczba rodzin pobierających zasiłki na dzieci według kryterium dochodowego w gminach obszaru LGD. Najwięcej jest ich w gminie miejsko-wiejskiej Jabłonowo Pomorskie, zarówno jeśli chodzi o ich liczbę, jak i udział dzieci do lat 17 otrzymujących zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci. Podczas gdy średni udział procentowy dzieci korzystających z zasiłku na całym obszarze gmin LGD jest wyższy od średniej wojewódzkiej o 7,5 punktu procentowego, to w gminie Jabłonowo Pomorskie wskaźnik ten różni się znacząco w górę, przekraczając 40%.

Tabela 15. Sytuacja mieszkaniowa

Nazwa gminy	Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych użytkownikom lokali (dane za 2020 rok)	Budynki mieszkalne w gminie (dane za 2020 rok)	Przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie (dane za 2020 rok)
KUJAWSKO-POMORSKIE	214 468	315 117	2,68
Bartniczka	24	1 130	3,66
Bobrowo	133	1 518	3,41
Brodnica	227	2 385	3,34
Brzozie	51	958	3,25
Górzno	1	1 083	3,04
Jabłonowo Pomorskie	1 922	1 640	3,29
Osiek	113	926	3,85
Świedziebnia	29	1 231	3,59

Zbiczno	46	1 462	2,78
Średnia dla gmin obszaru LGD	283	1 370	3,36

Łączna liczba dodatków mieszkaniowych w gminach obszaru „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” spadła z 4372 w 2015 do 2546 w 2020 roku (-41%) – to w 2020 roku tylko 1% wszystkich dodatków wypłacanych w województwie. 75% tej sumy przypada w 2020 roku na jedną tylko gminę, Jabłonowo Pomorskie, i taka sytuacja utrzymuje się przez wszystkie pięć lat. Sytuacja mieszkaniowa na obszarze odbiega od średniej wojewódzkiej – przeciętnie na jedno mieszkanie przypada tu jedna osoba więcej – i jedynie w gminie Zbiczno średnia liczba osób w mieszkaniu wynosi poniżej 3 osób.

Tabela 16. Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem (w procentach)

Gmina	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	7,10	7,80	8,50	7,50	7,00
Bartniczka	4,60	6,70	19,00	5,00	4,70
Bobrowo	10,20	17,40	11,00	9,70	8,40
Brodnica	8,20	15,80	15,10	11,20	22,40
Brzozie	3,30	1,30	1,40	1,60	6,30
Górzno	4,30	4,90	3,90	7,30	14,60
Jabłonowo Pomorskie	12,10	12,30	3,10	6,00	11,10
Osiek	5,20	8,60	6,10	6,50	7,50

Świedziebnia	5,80	5,90	4,30	7,00	6,40
Zbiczno	3,70	9,60	11,80	12,70	7,10
Średnia dla gmin obszaru LGD	6,38	9,17	8,41	7,44	9,83

Gminy obszaru „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” intensyfikują wydatki na drogi publiczne – udział tych wydatków w ogólnych wydatkach gmin w 2020 wyniósł niemal 10%, znacznie przewyższając średnią wojewódzką. Na tym tle wyróżnia się jeszcze bardziej gmina Brodnica, gdzie w roku 2020 udział wydatków na drogi w ogóle wydatków gminnych podwoił się w stosunku do roku poprzedniego i przekroczył 22%. Udział ten w 2020 podwoiły też gminy Jabłonowo Pomorskie (do 11,1%) oraz Górzno (14,6%), czyli gminy miejsko-wiejskie. Po znacznych nakładach na drogi w 2018 roku aktywność w tej gminie spadła w dwóch ostatnich latach i wyniosła tylko 4,7%.

Tabela 17. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	927	931	940	951	982	1017
Bartniczka	564	589	596	624	659	692
Bobrowo	562	591	642	677	702	734
Brodnica	704	722	743	797	843	882
Brzozie	588	626	626	638	654	643
Górzno	834	859	890	923	986	1007
Jabłonowo Pomorskie	668	670	671	684	724	754
Osiek	559	580	597	611	643	674
Świedziebnia	471	505	515	532	574	592
Zbiczno	701	717	714	790	814	831

Średnia dla gmin obszaru LGD	627,9	651	666	697,3	733,2	756,6
------------------------------	-------	-----	-----	-------	-------	-------

Jedynie w gminie miejsko-wiejskiej Górzno liczba podmiotów gospodarki narodowej (wpisanych do rejestru REGON) przypadająca na 10 tysięcy ludności jest na poziomie zbliżonym do średniej województwa. Wskaźnik średni dla gmin obszaru „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” jest o ponad 25% niższy od wskaźnika województwa. Można jednak zaobserwować trwały trend wzrostowy.

Tabela 18. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	131	124	129	148	143	127
Bartniczka	50	94	74	110	124	107
Bobrowo	89	110	119	107	125	100
Brodnica	110	110	122	154	148	108
Brzozie	86	103	81	129	104	56
Górzno	82	75	96	131	149	107
Jabłonowo Pomorskie	76	91	102	117	145	96
Osiek	70	102	72	115	119	72
Świedziebnia	52	110	92	86	126	82
Zbiczno	88	106	105	166	144	101
Średnia dla gmin obszaru LGD	78	100	96	124	132	92

Liczba podmiotów gospodarczych na obszarze LGD stale rośnie – średnio w każdej gminie przybywa rocznie 104 nowe podmioty w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców w wieku produkcyjnym. Na pierwszy plan wysuwa się tu gmina Brodnica, gdzie średniorocznie

rejestrowanych jest 125 nowych podmiotów na 10 tysięcy mieszkańców, co zbliża tę gminę do wyniku dla całego województwa (133)

Tabela 19. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
KUJAWSKO-POMORSKIE	681	676	679	704	725	750
Bartniczka	442	462	470	489	522	554
Bobrowo	437	466	510	549	579	611
Brodnica	627	635	650	691	725	760
Brzozie	461	494	492	498	520	507
Górzno	657	676	698	715	772	794
Jabłonowo Pomorskie	518	513	509	526	565	589
Osiek	459	472	490	502	524	554
Świdziebnia	390	424	429	440	481	498
Zbiczno	559	577	571	634	651	667
Średnia dla gmin obszaru LGD	506	524	535	560	593	615

Systematycznie również wzrasta liczba osób, prowadzących działalność gospodarczą na terenie gmin obszaru LGD. W przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców liczba ta przekroczyła w 2020 600 osób. Nie jest to jednak średnia zbliżona do wskaźnika wojewódzkiego – zaniżają ją zwłaszcza gminy Świdziebnia, Brzozie i Osiek. Wskaźnik ten jest jednocześnie szczególnie wysoki w gminach Górzno (miejsko-wiejska) i Brodnica.

Tabela 20. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
-------------	----------	----------	----------	----------	----------	----------

KUJAWSKO-POMORSKIE	31	32	34	33	34	35
Bartniczka	21	21	21	25	26	25
Bobrowo	36	38	38	38	38	38
Brodnica	14	16	17	18	20	21
Brzozie	37	40	39	42	39	39
Górzno	42	43	51	46	49	48
Jabłonowo Pomorskie	18	20	22	21	24	26
Osiek	27	25	25	22	25	25
Świedziebnia	23	23	25	27	27	27
Zbiczno	50	50	54	53	58	57
Średnia dla gmin obszaru LGD	30	31	32	32	34	34

Działalność społeczna w gminach obszaru „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” powoli rośnie, pozostając na poziomie reprezentowanym w województwie kujawsko-pomorskim. Na tym tle pozytywnie wyróżniają się gminy Zbiczno, gdzie działało w roku 2020 aż 57 organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców, oraz gmina Górzno (48).

Tabela 21. Biblioteki

Nazwa gminy	Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności (dane za 2020 rok)	Biblioteki publiczne i filie (dane za 2020 rok)
KUJAWSKO-POMORSKIE	98	397
Bartniczka	113	3
Bobrowo	85	5

Brodnica	128	2
Brzozie	27	1
Górzno	102	1
Jabłonowo Pomorskie	75	2
Osiek	87	1
Świedziebnia	89	3
Zbiczno	64	4
Średnia dla gmin obszaru LGD	85,6	2,4

W każdej gminie obszaru LGD działa przynajmniej jedna biblioteka publiczna lub jej filia. Nie ma jednoznacznej korelacji między ofertą (liczbą bibliotek) a zapotrzebowaniem wśród ludności – najwyższy wskaźnik czytelnictwa notuje gmina Brodnica, w której działają jedynie dwa punkty biblioteczne, znacznie niższy Bobrowo, gdzie punktów jest aż 5, zaś jeden z najniższych gmina Zbiczno z 4 bibliotekami.

Tabela 22. Powierzchnia lasów, w tym lasów publicznych, w hektarach

Nazwa gminy	Powierzchnia lasów (w hektarach, dane za 2020 rok)	Powierzchnia lasów publicznych (w hektarach, dane za 2020 rok)
KUJAWSKO-POMORSKIE	422240,61	372562,91
Bartniczka	1388,74	1028,66
Bobrowo	1289,46	978,44
Brodnica	2454,85	2123,89
Brzozie	1310,59	772,99
Górzno	6093,46	5751,56

Jabłonowo Pomorskie	1507,48	1229,58
Osiek	661,3	431,42
Świedziebnia	1869,24	1650,47
Zbiczno	5670,15	5372,85
Średnia dla gmin obszaru LGD	2471,7	2148,9

81% wszystkich lasów w gminach obszaru „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” to lasy państwowe – wyjątkiem na tej mapie jest gmina Brzozie, gdzie lasy państwowe stanowią jedynie niespełna 60% ogółu powierzchni leśnych.

Tabela 23. Formy ochrony przyrody

Nazwa gminy	Obszary prawnie chronione (w hektarach, dane za 2020 rok)	Pomniki przyrody (dane za 2020 rok)	Udział powierzchni terenów zielonych w powierzchni ogółem (w procentach, dane za 2020 rok)	Tereny zieleni (w hektarach, dane za 2020 rok)
KUJAWSKO-POMORSKIE	579644,53	2337	0,46	3080,5
Bartniczka	4500,23	6	0,02	0
Bobrowo	3205,35	16	0,17	2,65
Brodnica	6440,49	12	0,22	1,96
Brzozie	7808,56	7	0,09	0
Górzno	8324,06	13	0,15	10,15
Jabłonowo Pomorskie	5011,81	8	0,83	3,51
Osiek	1726,27	1	0,04	0,2

Świdziebnia	2748,71	7	0,02	0
Zbiczno	11834,46	23	0,19	0
Średnia dla gmin obszaru LGD	5733,33	10	0,19	2,05222222

Ponad połowę powierzchni gmin obszaru LSR (52,4%) zajmują tereny objęte prawną ochroną. Są to zarówno wielkoobszarowe (2 parki krajobrazowe, 2 obszary chronionego krajobrazu) jak i indywidualne formy ochrony przyrody (12 rezerwatów przyrody). Na terenie zlokalizowane są 83 pomniki przyrody. Najbogatszą pod względem ilości obszarów chronionych i pomników przyrody jest gmina Zbiczno.

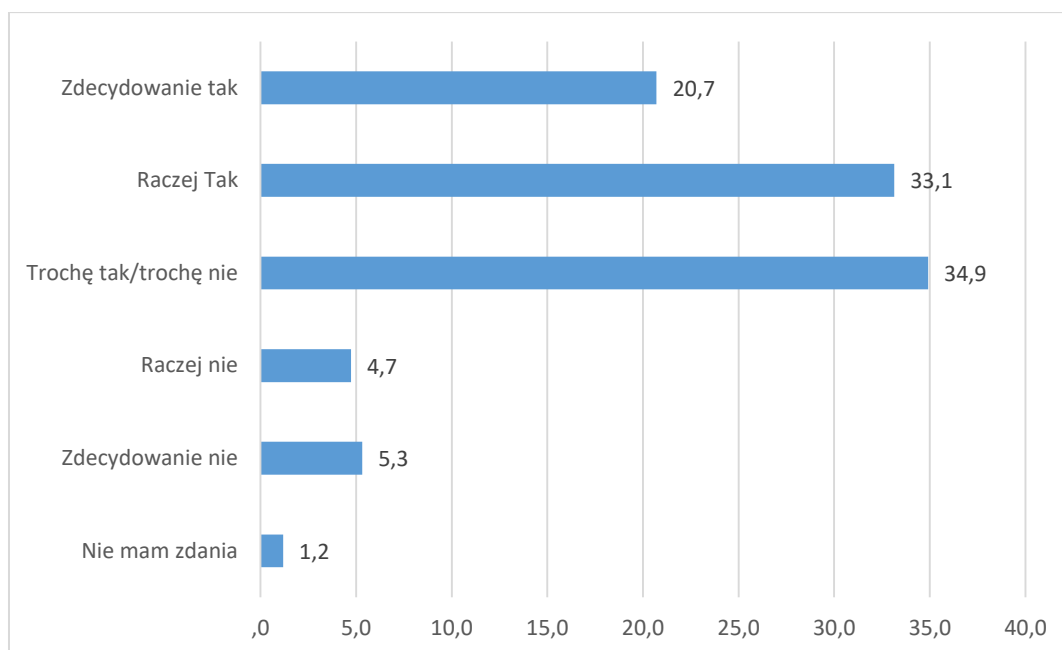
Tabela 24. Miejsca noclegowe w lipcu.

Nazwa gminy	Rok 2015	Rok 2016	Rok 2017	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020
Bartniczka	0	0	0	0	0	0
Bobrowo	0	52	44	55	38	38
Brodnica	49	61	61	51	51	61
Brzozie	216	178	242	242	304	306
Górzno	98	98	146	165	187	139
Jabłonowo Pomorskie	74	74	0	0	0	0
Osiek	0	0	0	0	0	0
Świdziebnia	0	0	0	0	0	0
Zbiczno	1302	1282	1282	1279	1170	1203
Średnia dla gmin obszaru LGD	193	194	197	199	194	194

Baza miejsc noclegowych pozostających do dyspozycji turystów pozostaje praktycznie niezmienna od pięciu lat, wahając się w przedziale 1750-1800 miejsc dostępnych w lipcu. Zdecydowana ich większość (około 70%) zlokalizowanych jest w gminie Zbiczno. W czterech z dziewięciu gmin obszaru oferta miejsc noclegowych dla turystów w ogóle nie istnieje (Bartniczka, Jabłonowo Pomorskie, Osiek i Świdziebnia)

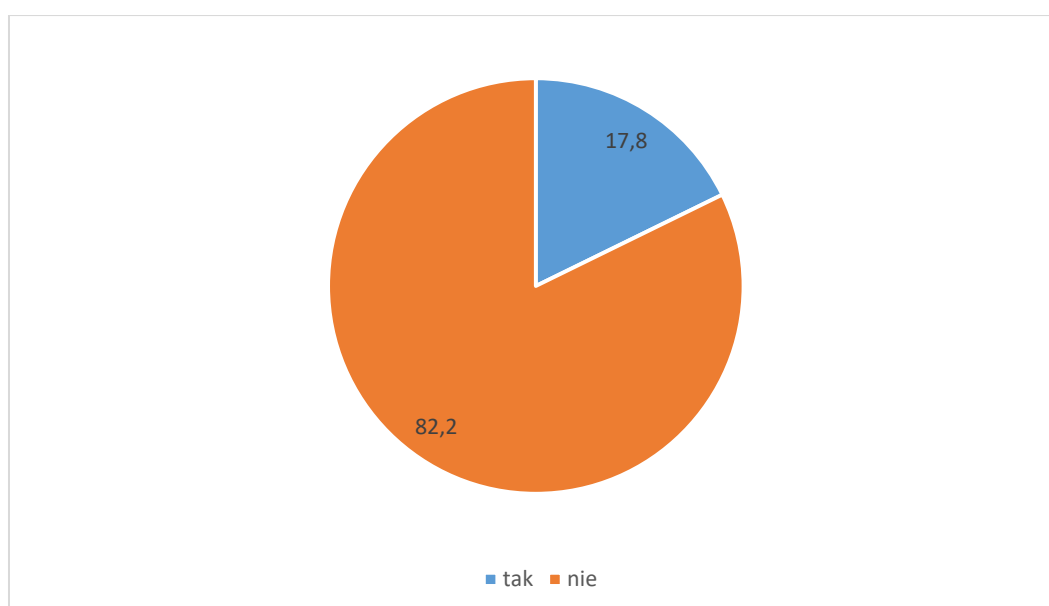
5.3. Opinie i potrzeby mieszkańców obszaru Lokalnej Strategii Rozwoju

Wykres 2. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

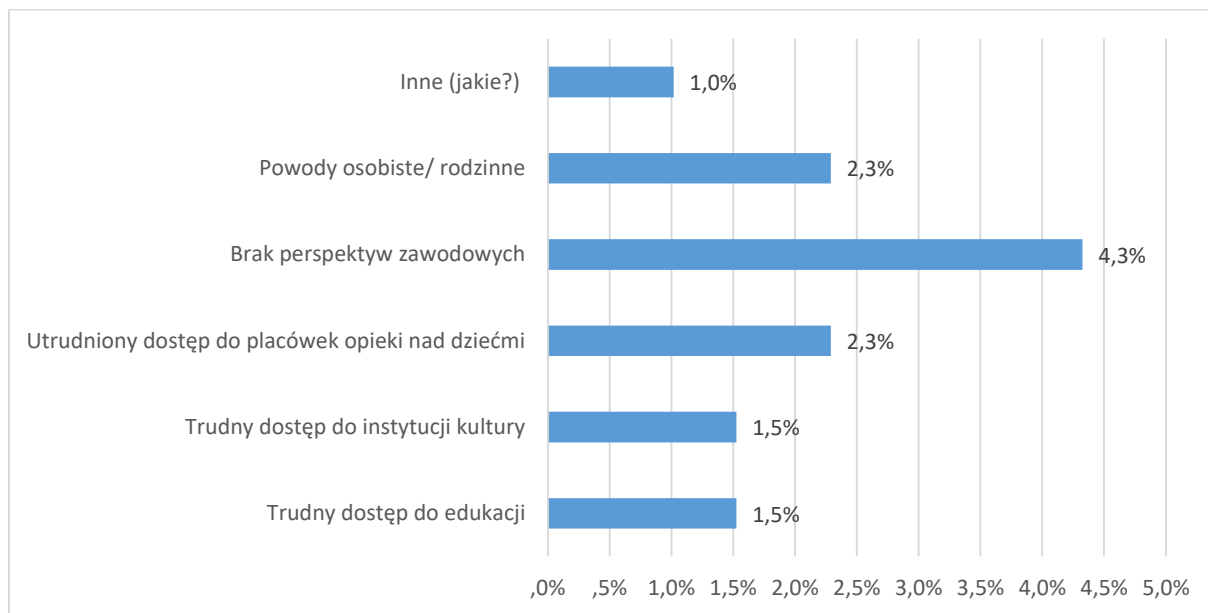

W kontekście ponad połowy badanych twierdzących, że od momentu wdrożenia Lokalnej Strategii Rozwoju warunki życia w ich gminach zmieniły się na lepsze również połowa badanych jest skłonna przyznać, że jest zadowolona z warunków do życia w swoim miejscu. Prawie 35% badanych wyraża mieszane uczucia. Jednak znów jedynie 10% respondentów oceniło warunki życia w swojej gminie w sposób negatywny.

Wykres 3. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

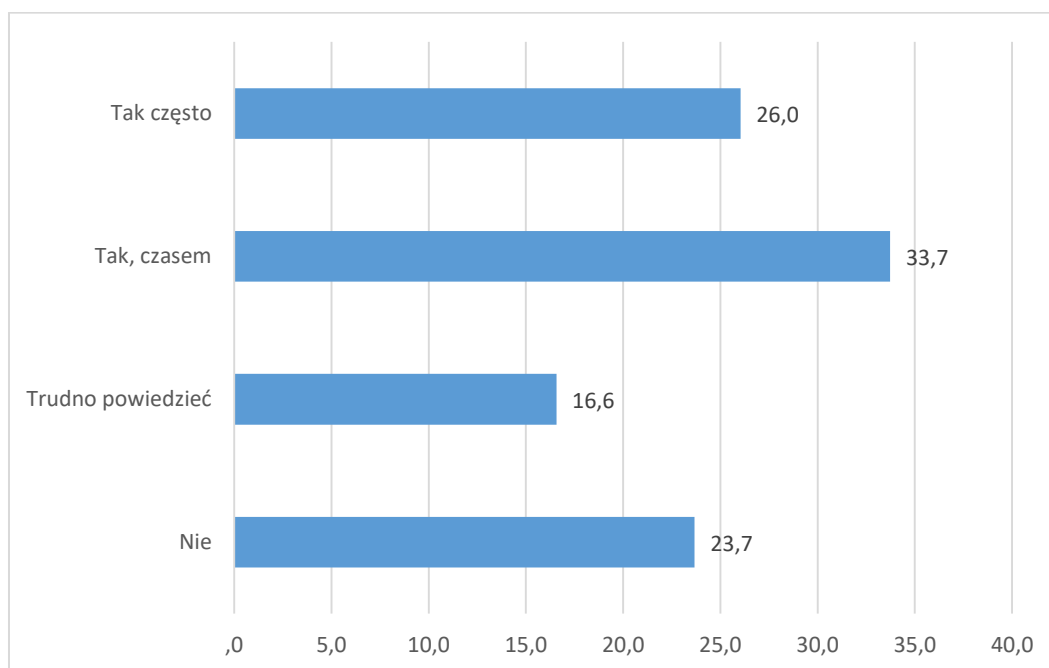

Wykres 4. Jakie są powody?

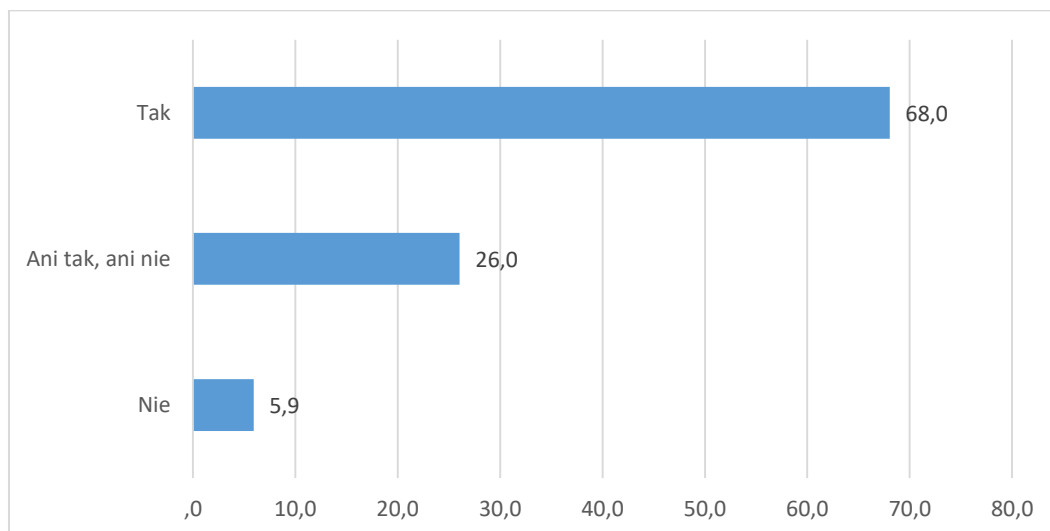
Wśród niespełna 18% respondentów, którzy przyznali, że rozważają zmianę miejsca zamieszkania, przesłanką skłaniającą ku takiej decyzji jest najczęściej brak perspektyw zawodowych. Zwraca też uwagę wskazanie części badanych na trudny dostęp do żłobków, przedszkoli i szkół oraz placówek kulturalnych.

Wykres 5. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?

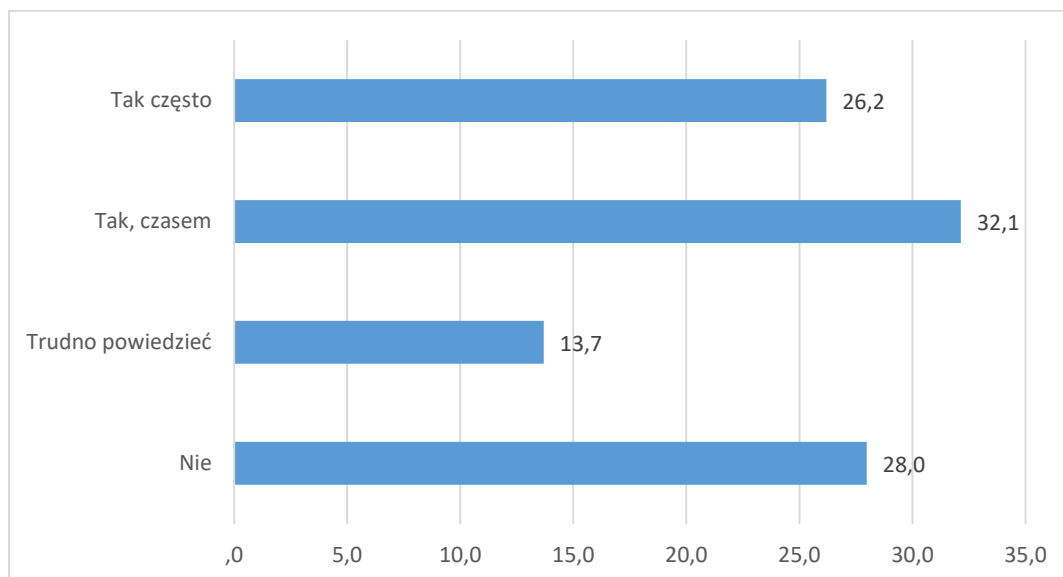
60% respondentów korzysta (przynajmniej czasem) z infrastruktury i obiektów sfinansowanych ze środków unijnych od początku wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju.

Wykres 6. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

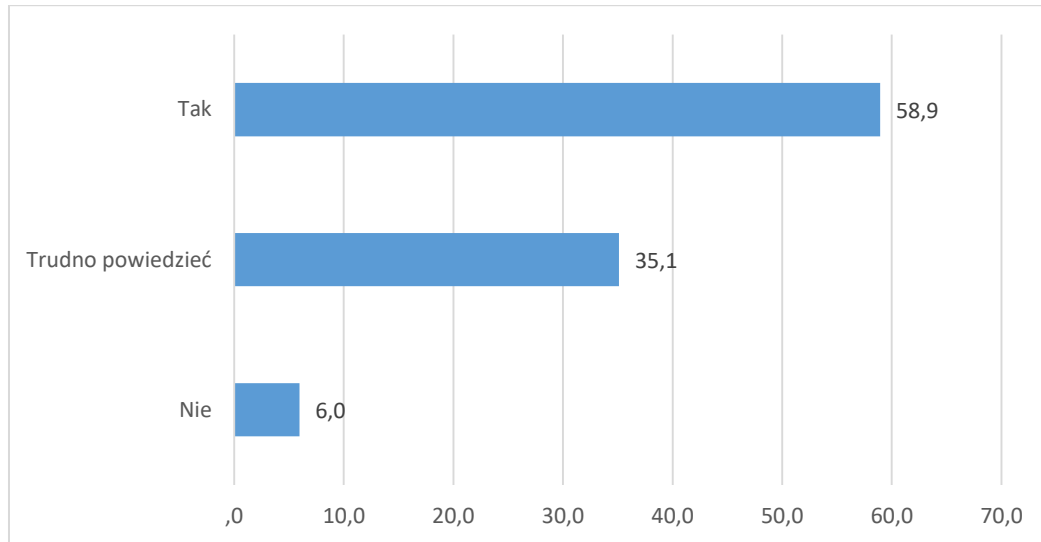
W ocenie respondentów zdecydowana większość społeczności jest zainteresowana projektami ukierunkowanymi na poprawę infrastruktury w gminach obszaru LGD.

Wykres 7. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, poczynszy od 2016 r.?

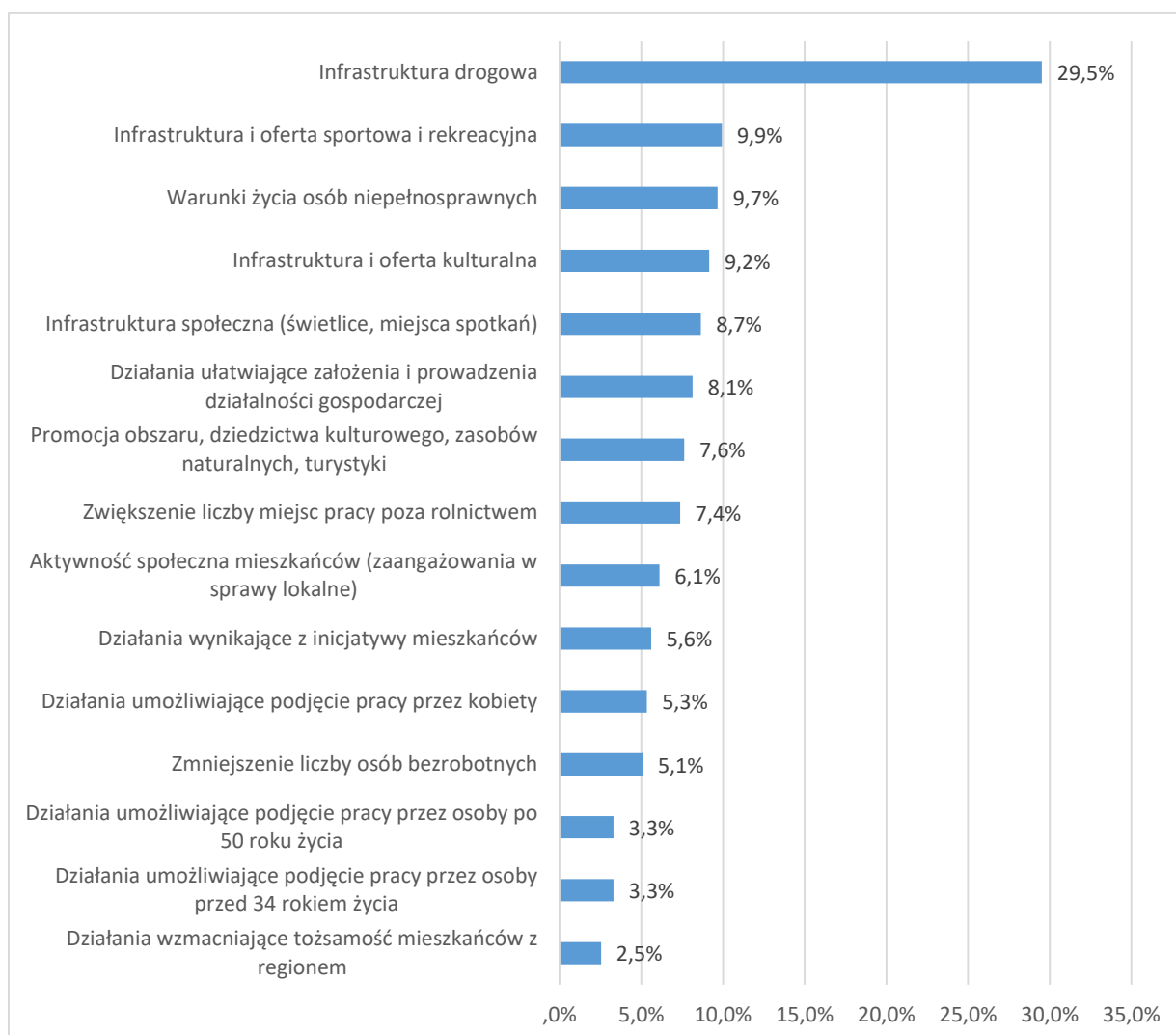
Tylko niespełna 30% respondentów przyznaje, że nie zdarzyło się im uczestniczyć w wydarzeniach – szkoleniach, spotkaniach lub imprezach – organizowanych z wykorzystaniem środków unijnych z LSR. Ponad jedna czwarta przyznaje, że bierze w nich udział często.

Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Skala zainteresowania projektami związanymi z organizacją szkoleń lub imprez jest w opinii badanych podobna do skali zainteresowania projektami usprawniającymi infrastrukturę.

Wykres 9. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?

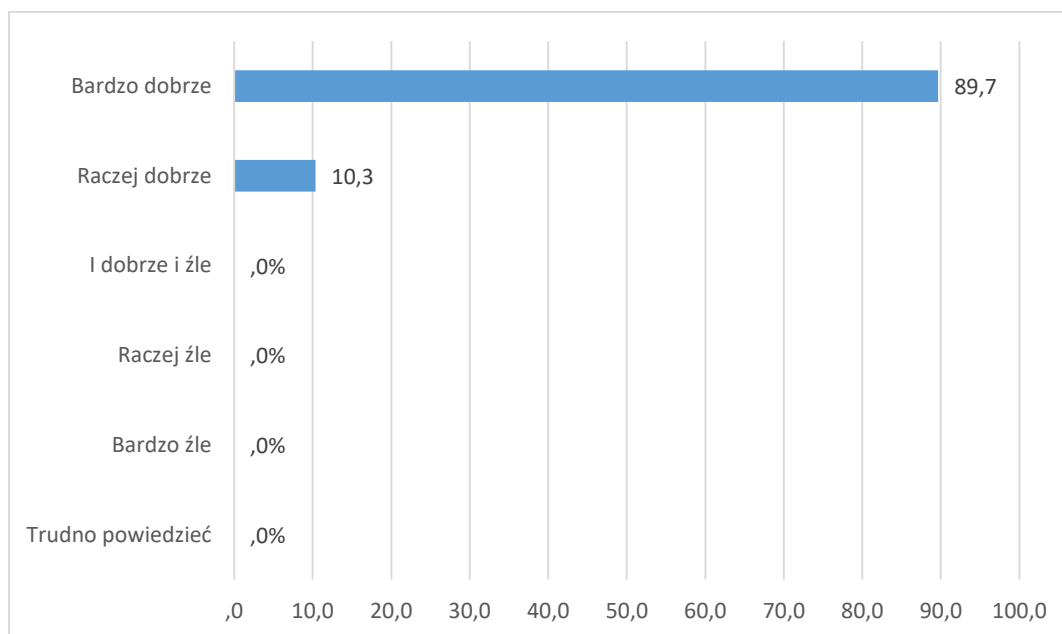
Podczas niniejszego badania respondenci wskazywali atrakcyjność gminy jako miejsca do życia w obszarach związanych z zasobami turystycznymi, historycznymi, kulturowymi i najwyżej ocenianymi sportowo-rekreacyjnymi. Dość przeciętnie na tym tle wypadła ocena stanu infrastruktury drogowej, na nią więc w pierwszym rzędzie badani skierowaliby fundusze unijne, gdyby sami mogli decydować o ich dystrybucji. Jednocześnie porównywalna liczba respondentów (między 8-10%) doinwestowałaby również infrastrukturę związaną z już wysoko ocenianymi obszarami. Na dalszych miejscach w tym podziale środków znalazły się cele związane ze wsparciem grup defaworyzowanych oraz stymulujące rynek pracy.

5.4. Funkcjonowanie LGD

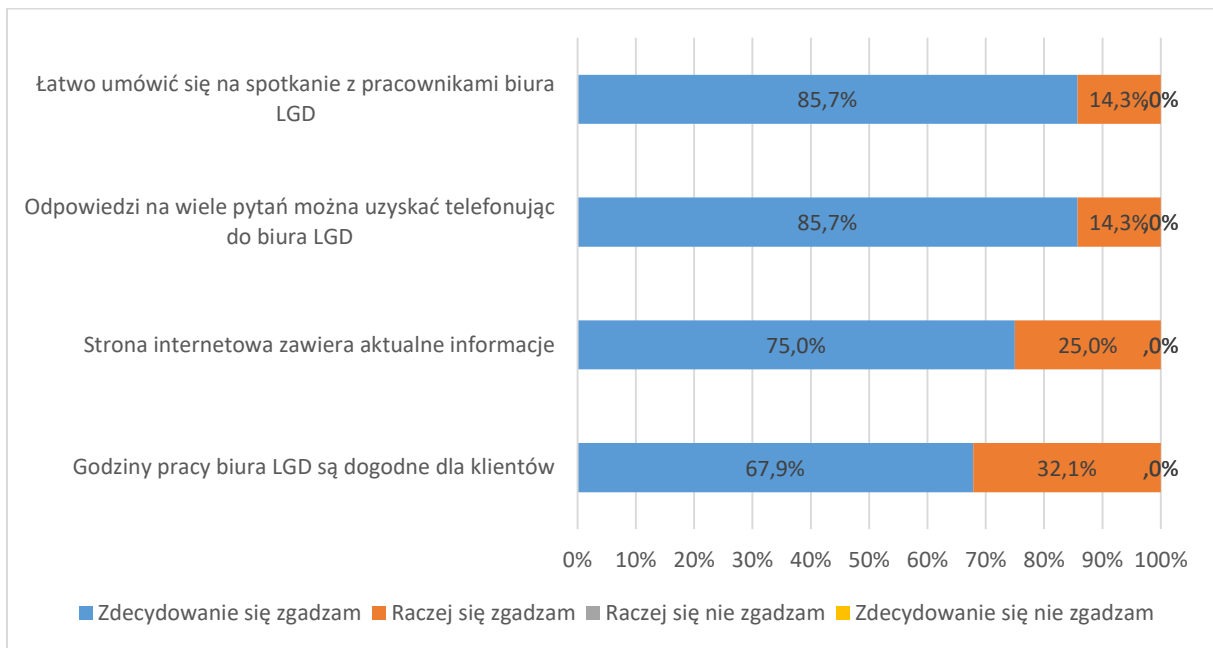
Ocena pracy biura

Ankietowani ocenili funkcjonowanie biura „Lokalnej Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” jednoznacznie pozytywnie. Wśród pozytywnych ocen dominowały te zdecydowane, „raczej dobrze” biuro zostało ocenione jedynie przez 10% badanych. Ocena pozytywna dotyczy wszystkich czterech wymiarów praktycznych funkcjonowania biura, mniej zdecydowanie pozytywnych ocen miały jedynie dogodność godzin pracy biura i strona internetowa – należy jednak podkreślić, że na żadnym z wymiarów nie pojawiły się oceny negatywne.

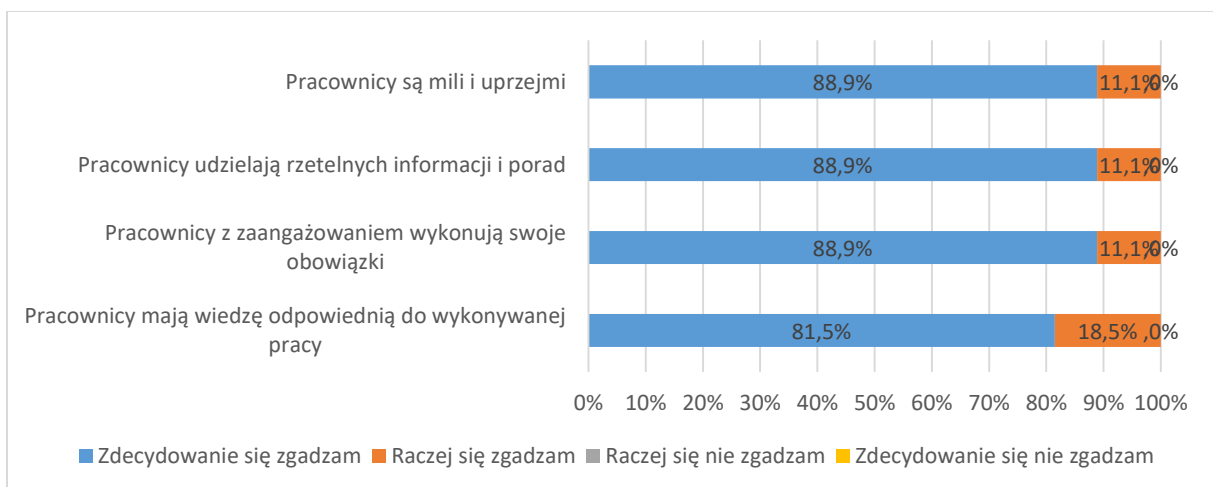
Wykres 10. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Wykres 11. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

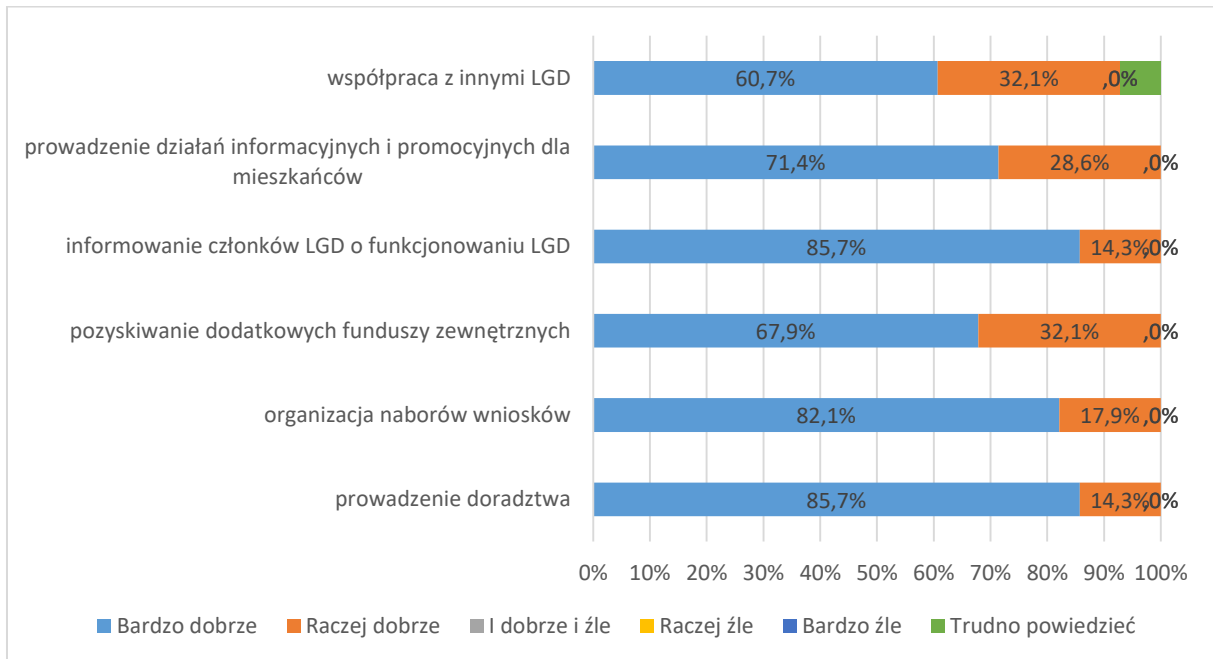

Wykres 12. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

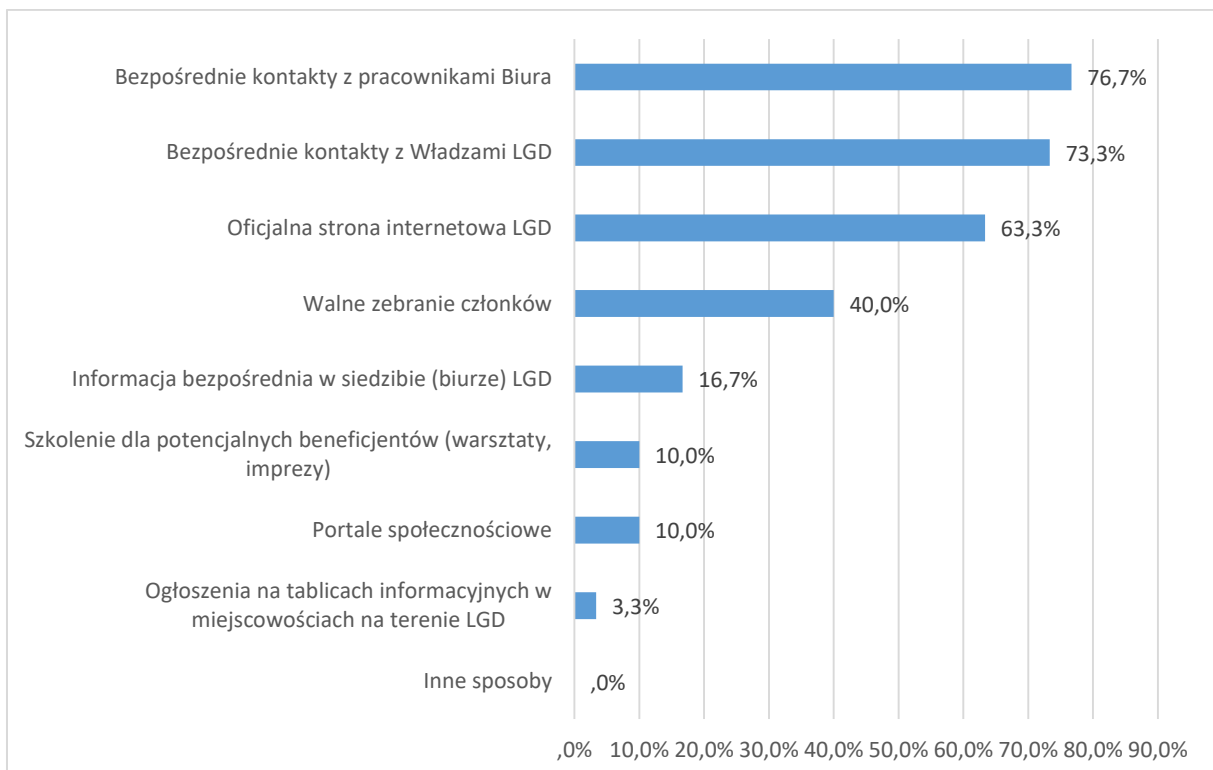
Bardzo wysoko ocenione również zostały kompetencje, zaangażowanie i uprzejmość pracowników biura LGD. Kategorie braku ocen negatywnych lub choćby neutralnych.

Wykres 13. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

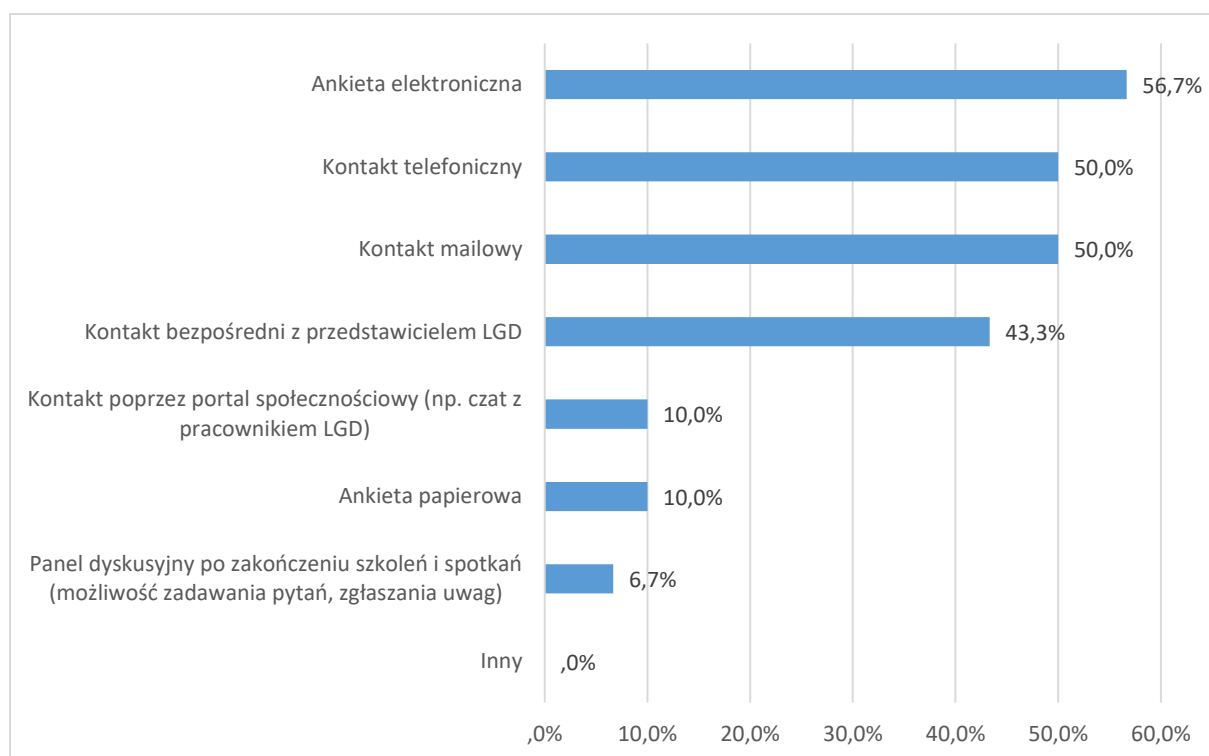
Jedynie 7% ankietowanych nie potrafiło ocenić, jak przebiega współpraca „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” z innymi grupami działania. Jednak wszystkie funkcjonalne wymiary oceny pracy biura uzyskały doskonały wynik.

Wykres 14. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?

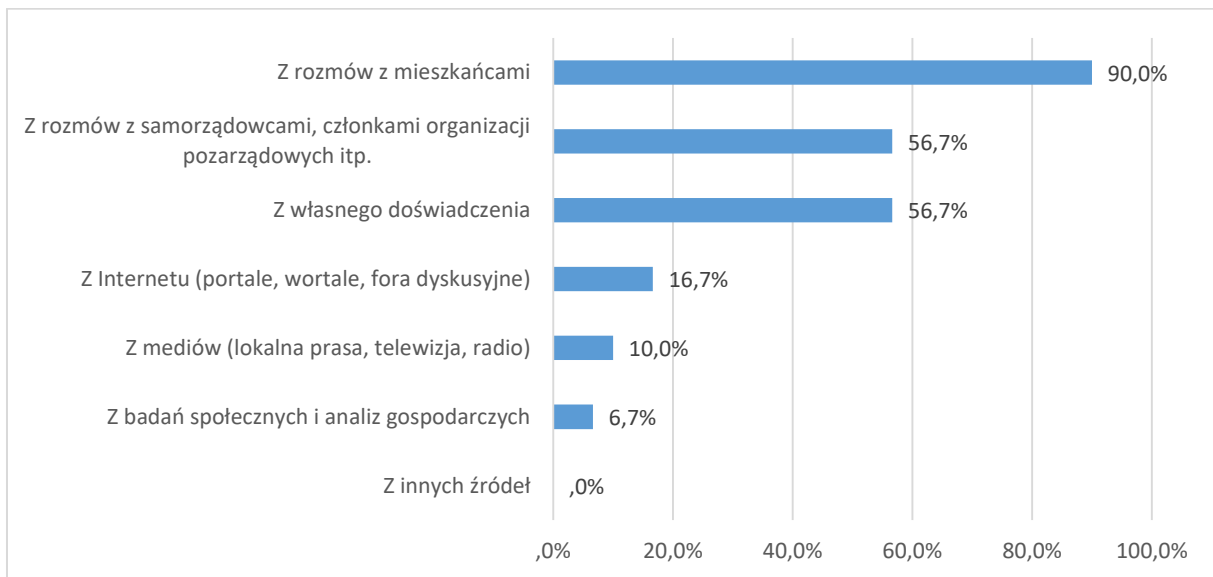
Dostępność pracowników biura oraz jego władz doskonale ilustruje rozkład źródeł informacji o funkcjonowaniu „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie”. Trzy czwarte wiedzy o pracy LGD na rzecz społeczności pochodzi bezpośrednio od nich. Dużym powodzeniem cieszy się również strona internetowa grupy, po którą sięga 63% ankietowanych. Najmniej efektywne informacyjnie są tablice w miejscowościach na obszarze działania LGD, ale także portale społecznościowe i bezpośrednie szkolenia dla potencjalnych beneficjentów.

Wykres 15. *Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?*

Badani wskazują na ankietę elektroniczną, kontakt telefoniczny lub mailowy jako na preferowane na przyszłość kanały zwrotne dla ewaluacji pracy biura. Prawie połowa badanych wskazuje tu również na bezpośredni kontakt z przedstawicielami LGD.

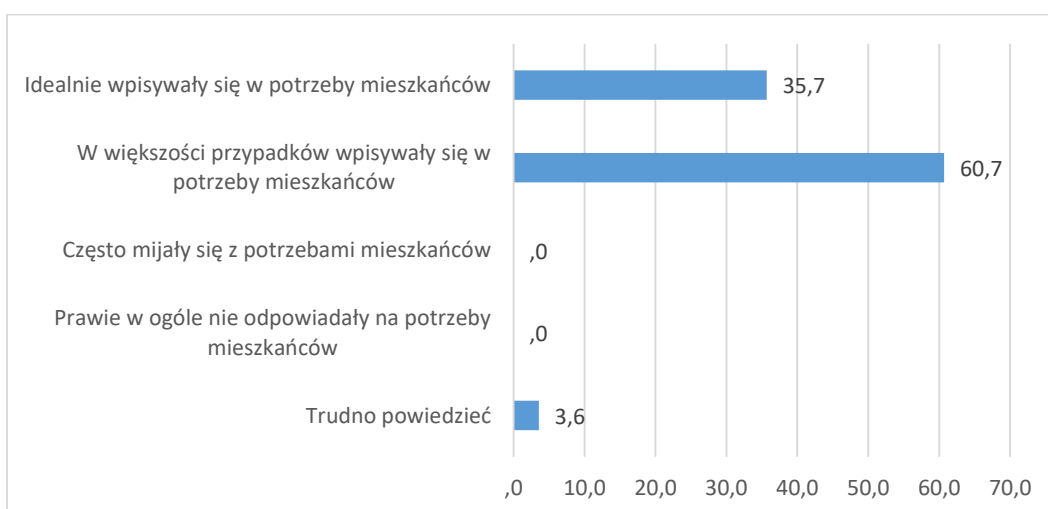
Wykres 16. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?

Ankietowani jednoznacznie wskazują, że nic nie jest w stanie zastąpić bezpośredniej rozmowy z mieszkańcami jako źródła konkretnej wiedzy o potrzebach lokalnej społeczności. Ponad połowa badanych przyznaje również, że dobrym źródłem takiej wiedzy są przedstawiciele samorządu lokalnego. Taka sama liczba ankietowanych ufa pod tym względem własnemu doświadczeniu.

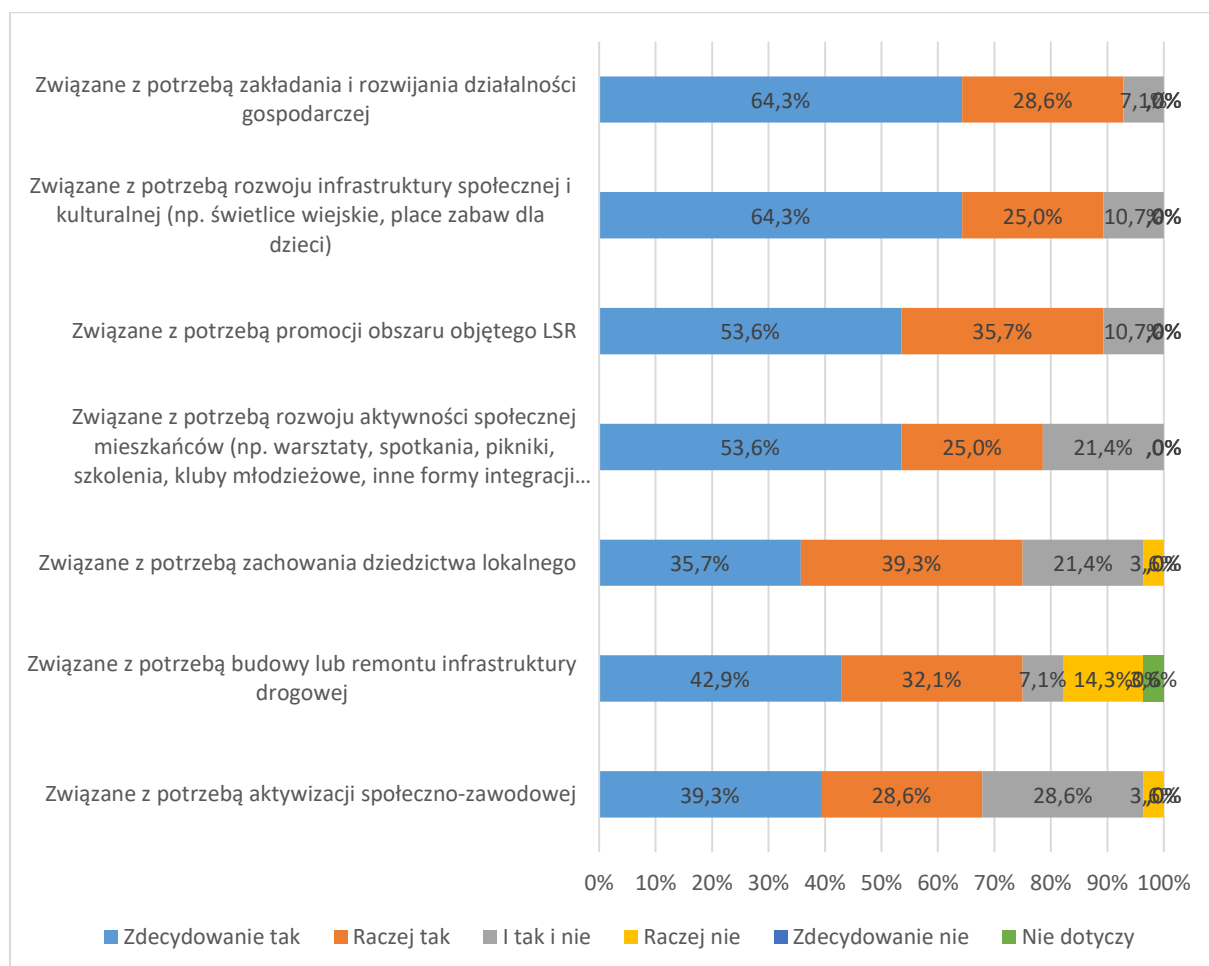
Małe znaczenie dla pozyskiwania wiedzy o potrzebach lokalnej społeczności mają media, internet czy też lektura raportów i opracowań badań społecznych i gospodarczych.

Wykres 17. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

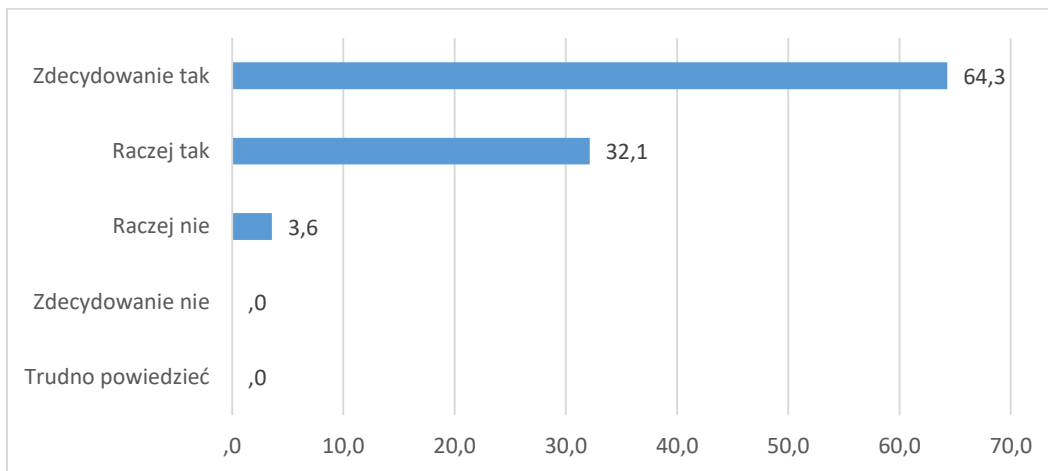
Wysoko oceniono wartość ogłaszanych przez „Lokalną Grupę Działania Pojezierze Brodnickie” naborów wniosków dla realizacji potrzeb lokalnej społeczności. Nikt z badanych nie ocenił jej negatywnie.

Wykres 18. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą:?

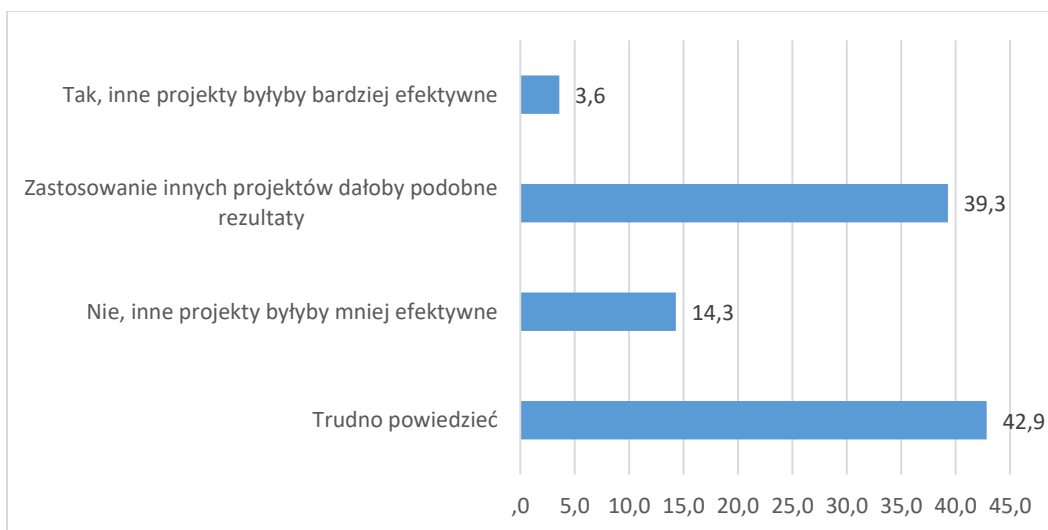
W ogóle pozytywnych i wysokich ocen, jakie przyznali badani efektywności prowadzonych przez LGD naborów w realizacji każdego obszaru potrzeb społecznych, na uwagę może zasługiwać zestawienie obszaru najwyżej i najniżej ocenionego. Z jednej strony skali, obszarem najwyżej ocenionym, jest wsparcie indywidualnej przedsiębiorczości, w zakresie zakładania i rozwijania działalności gospodarczej. Dostarczone lokalnym przedsiębiorcom wsparcie nie do końca zdaje się iść w parze z aktywizacją zawodową (i społeczną) mieszkańców- ponad 30% ankietowanych miało wątpliwość przed przyznaniem pozytywnej oceny w tym obszarze. Pojawiły się też głosy oceniające negatywnie efektywność prowadzonych działań w zakresie popraw infrastruktury drogowej.

Wykres 19. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

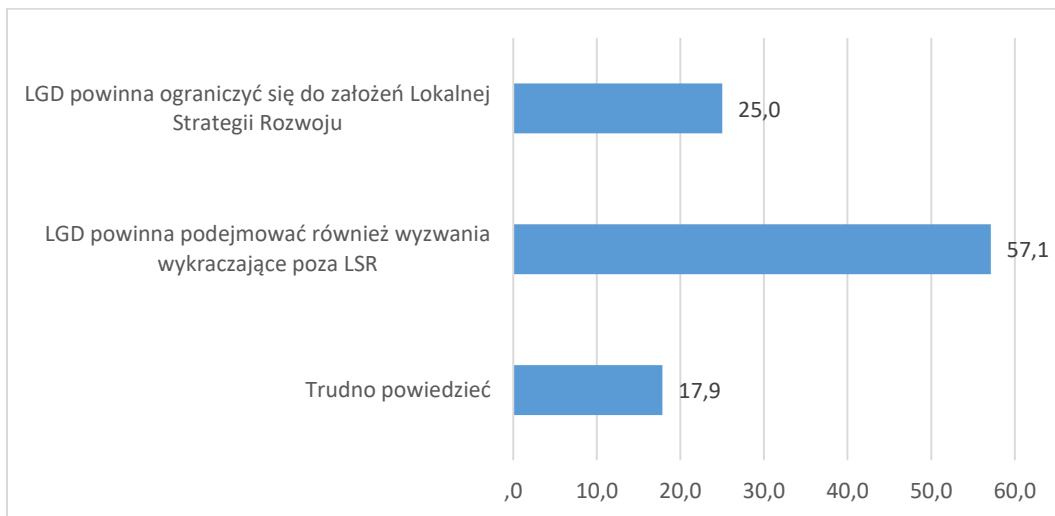
łącznie 96,4% badanych pozytywnie ocenia efektywność środków wydatkowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, potwierdzając w ten sposób korzystny wpływ realizacji LSR na realizację potrzeb społecznych.

Wykres 20. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

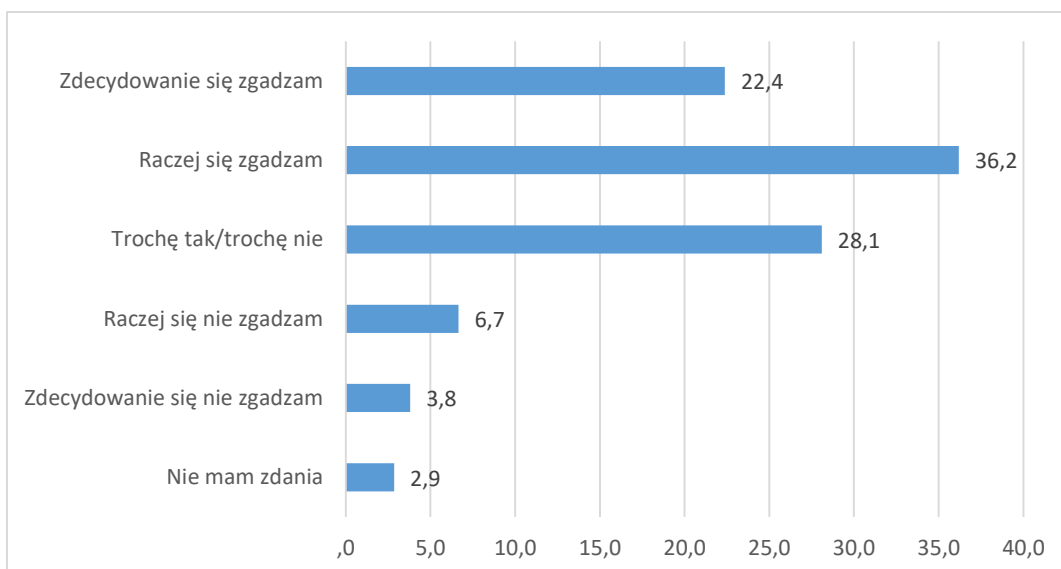
Ankietowani nie są w stanie z równą pewnością i jednoznacznie ocenić, czy podobnych rezultatów, jakie osiągnięto podczas realizacji projektów finansowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju, nie udałoby się osiągnąć innymi sposobami.

Wykres 21. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Jedna czwarta ankietowanych jest zdania, że zakres działań „Lokalnej Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju pokrywa pełne spektrum potrzeb lokalnych społeczności. Jednak prawie 60% badanych, którzy, jak pamiętamy, bardzo wysoko oceniają podejmowane działania, chciałoby, aby LGD podejmowała działania dodatkowe, wykraczające poza ramy nakreślone w strategii.

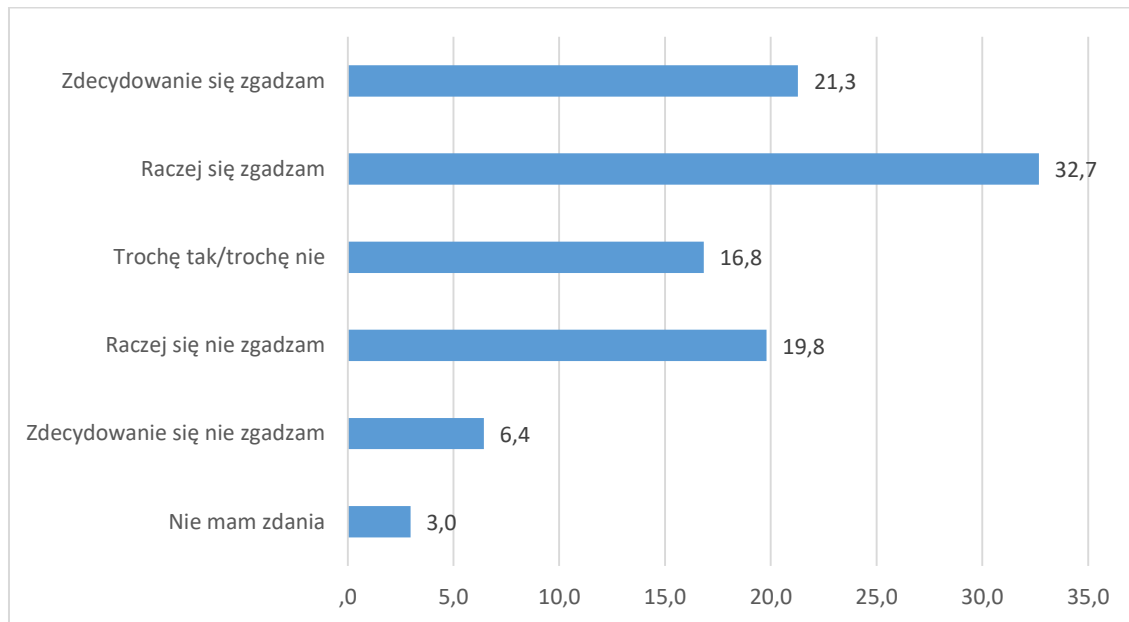
Wykres 22. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Lokalna społeczność, dostrzegając istnienie problemów i potrzeb oraz doceniając podejmowane w celu ich rozwiązania działania, docenia jakość miejsca, w którym żyje. Tylko

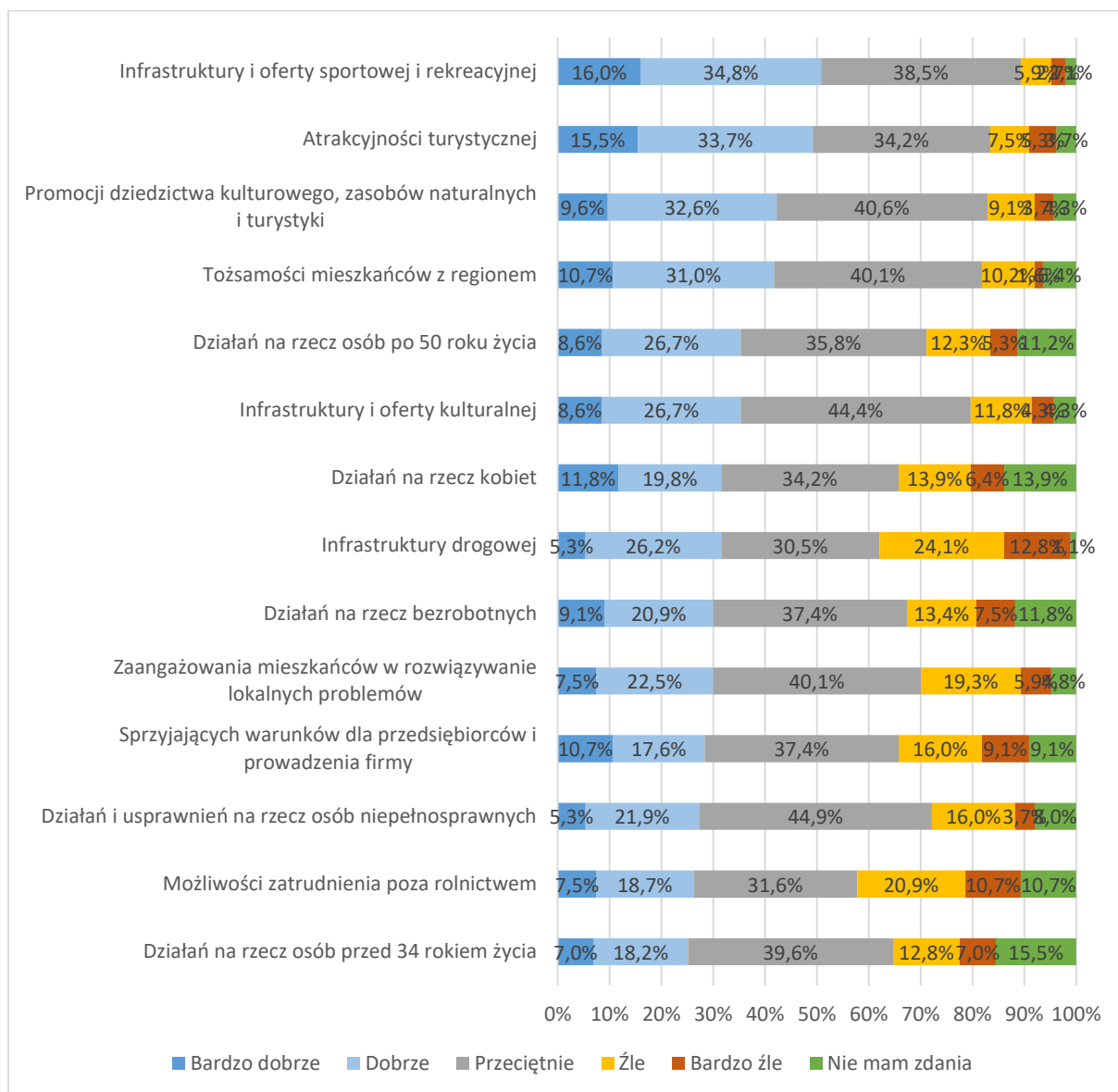
10,5% respondentów nie zgadza się ze stwierdzeniem, że jest ono dobrym miejscem do życia i realizacji potrzeb indywidualnych.

Wykres 23. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

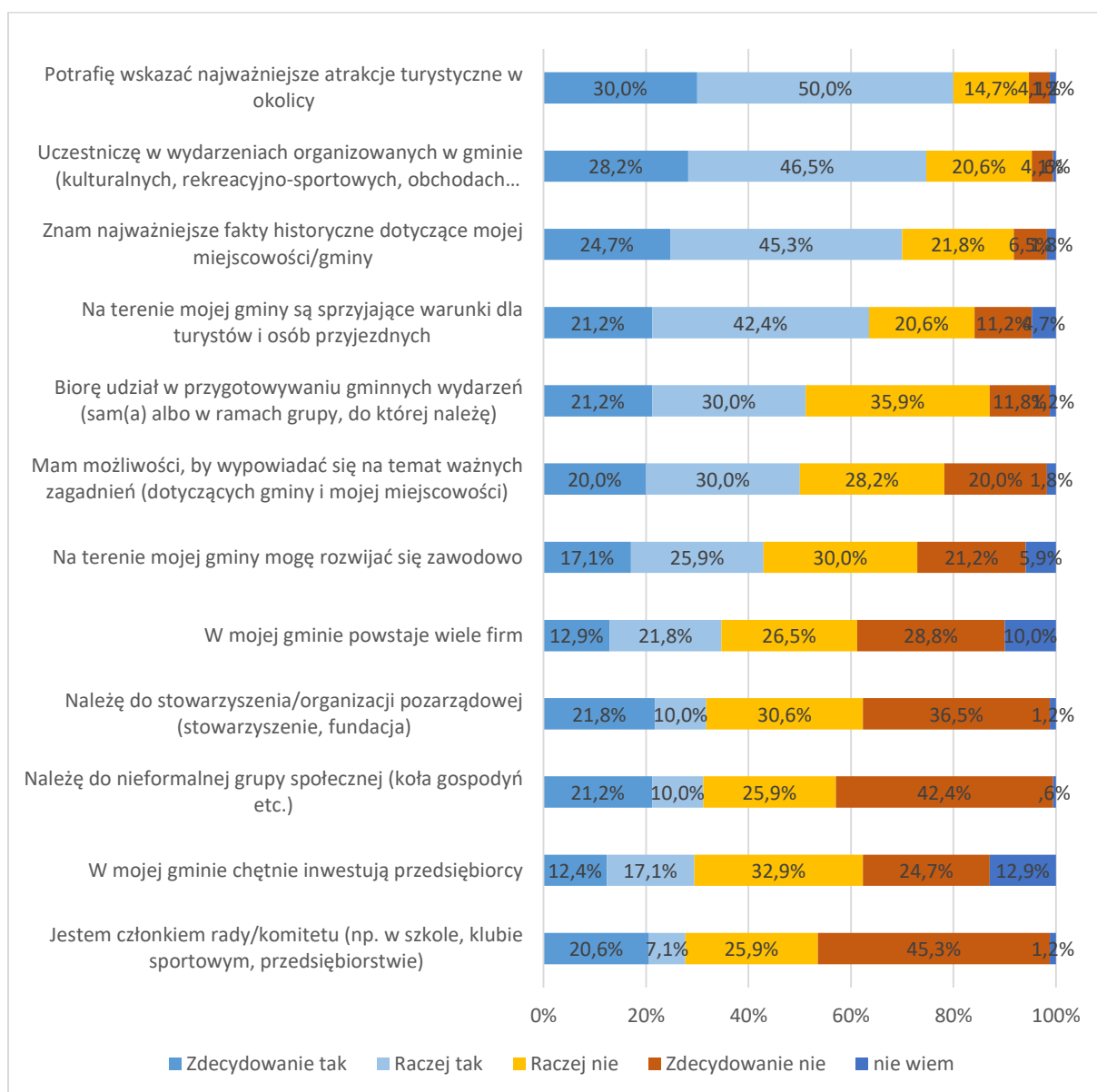
Ponad połowa badanych (54%) jest skłonna przyznać, że od momentu rozpoczęcia realizacji projektów wchodzących w zakres Lokalnej Strategii Rozwoju warunki do życia w ich gminach zmieniły się na korzyść. Zmian takich nie zauważa nieco ponad jedna czwarta badanych.

Wykres 24. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Najlepiej ocenianymi w badaniu obszarami opisującymi atrakcyjność gminy jako miejsca do życia są obszary związane z zasobami turystycznymi, historycznymi, kulturowymi i sportowo-rekreacyjnymi. Dość przeciętnie na tym tle wypada ocena stanu infrastruktury drogowej. W dolnej części skali mieszczą się obszary związane z zaspokajaniem potrzeb materialnych i wsparcia okazywanego grupom defaworyzowanym, zwłaszcza ludziom młodym, do 34. roku życia. Wsparcie przedsiębiorczości, tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem, wsparcie dla osób bez pracy i zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów własnej społeczności to aspekty wymagające dalszej pracy. Podobnie jak podejmowanie działań wspierających młodzież, osoby niepełnosprawne i kobiety.

Wykres 25. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń

W trakcie badania mieszkańcy gmin obszaru „Lokalne Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” przyznali, że znają i doceniają walory turystyczne swojego regionu oraz chętnie biorą udział w organizowanych na ich terenie imprezach kulturalnych i sportowych. Mniej często jednak we własnej ocenie biorą aktywny udział w działaniach społecznych i organizacyjnych. Niezbyt wysoko również oceniają możliwości własnego rozwoju zawodowego, zwłaszcza w kontekście niejednoznacznie pozytywnej oceny kondycji lokalnej przedsiębiorczości oraz inwestycji zewnętrznych przedsiębiorców.

Doradztwo biura LGD

Lokalna Grupa Działania zobowiązana jest do świadczenia bezpłatnego doradztwa. Głównym celem tego działania jest podnoszenie jakości składanych wniosków. Liczba udzielanego doradztwa jest podobna do liczby złożonych wniosków. Brak kryterium promującego dodatkowymi punktami wnioskodawców, którzy uczestniczyli w szkoleniach i konsultacjach w biurze spowodował, że z doradztwa korzystali jedynie ci, którzy mieli trudności z napisaniem wniosku. Z doradztwa rzadko korzystały Jednostki Samorządu Terytorialnego, dysponujące zazwyczaj wykwalifikowaną kadrą urzędników do spraw funduszy zewnętrznych. Pozostali wnioskodawcy często korzystali z płatnego wsparcia firm konsultingowych.

Tabela 25. Liczba udzielonego doradztwa

Rok	Liczba udzielonego doradztwa
2016	36
2017	104
2018	41
2019	60
2020	95
2021	60

Funkcjonowanie organów – Zarząd, Rada, Walne Zebranie Członków

Najważniejszym organem Stowarzyszenia jest Walne Zebranie Członków. WZC organizowane jest często i wiele aspektów zależy od tego gremium. Zakres zagadnień pod obrady wynika ze statutu: uchwalanie LSR i zmian, uchwalanie procedur i ich zmian, uchwalanie regulaminu Rady i jego zmian oraz uchwalanie harmonogramu naboru wniosków. Pięcioosobowy Zarząd spotykał się w pierwszych latach realizacji strategii rzadziej niż Walne Zebranie Członków. Z kolei Rada LGD, na której barkach jest ocena wniosków wpływających w naborach, jest bardzo zapracowanym organem. W 2020 i 2021 roku częstotliwość spotkań 14 osobowej Rady sięgnęła 25 spotkań w roku.

Tabela 26. Zebrania organów LGD

Rok	Walne Zebrania Członków	Posiedzenia Zarządu	Posiedzenia Rady LGD
2016	4	3	b.d.
2017	6	5	b.d.

2018	9	6	16
2019	8	7	17
2020	4	10	25
2021	8	13	26

Plan komunikacji i plan szkoleń

Plan komunikacji określony w LSR jest systematycznie realizowany w formach założonych w tym dokumencie. Głównym celem działań było poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o LSR (celach, zasadach przyznawania dofinansowania, typach operacji, które będą miały największe szanse uzyskania wsparcia oraz kryteriach wyboru operacji). Działania miały również na celu informowanie o ogłaszanych konkursach, ale służyły również promocji funduszy dostępnych w LGD. Zadanie realizowano przede wszystkim w formie spotkań i szkoleń kierowanych do mieszkańców obszaru. Odbiorcą działań byli przedsiębiorcy, rybacy, organizacje pozarządowe, grupy defaworyzowane, osoby potencjalnie zagrożone ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Korzystano również z tradycyjnych form komunikacji i przekazywania informacji począwszy od telefonów i strony internetowej, a na bezpośrednich kontaktach w biurze i na spotkaniach terenowych skończywszy.

Strona internetowa LGD służy do przekazywania bieżących informacji o naborach wniosków oraz jako medium promocyjne dotyczące dobrych praktyk. W wywiadach indywidualnych oraz w ramach pytań otwartych prowadzonych ankiet wskazywano na brak aktywnie działającego profilu mediów społecznościowych, który uzupełniałyby informacje na stronie internetowej i stanowił kolejny kanał komunikacji z mieszkańcami obszaru LSR.

W ramach konsultacji w poszczególnych gminach przeprowadzono 162 spotkania (w 2016 r - 36, w 2017 r. – 36, w 2018 r. – 36, w 2019 r –18, w 2020 r. – 18, w 2021 r.-18). Promocja LSR to przede wszystkim przedstawianie dobrych praktyk – 18 po 30 uczestników w działaniu. Organizowano również imprezy promujące LSR połączone z przedstawianiem dobrych praktyk i możliwością podnoszenia kapitału społecznego współorganizatora (najczęściej sołectwa) – 105 po około 60 uczestników w imprezie. Od 2018 roku systematycznie prowadzono konkurs fotograficzny połączony z przekazywaniem mieszkańcom promocyjnych kalendarzy (w ciągu 4 lat przekazano łącznie 6 190 kalendarzy). Przekazano również imponującą liczbę różnego typu gadżetów (pendrive – 2500 szt. , plecaki – 1243 szt. kamizelki odblaskowe – 4290 szt.).

Inne działania LGD

LGD aktywnie uczestniczy w życiu regionu. Każdego roku Stowarzyszenie bierze udział w około 12 imprezach na zaproszenie organizatorów. Corocznie organizowane są wyjazdy studyjne, w

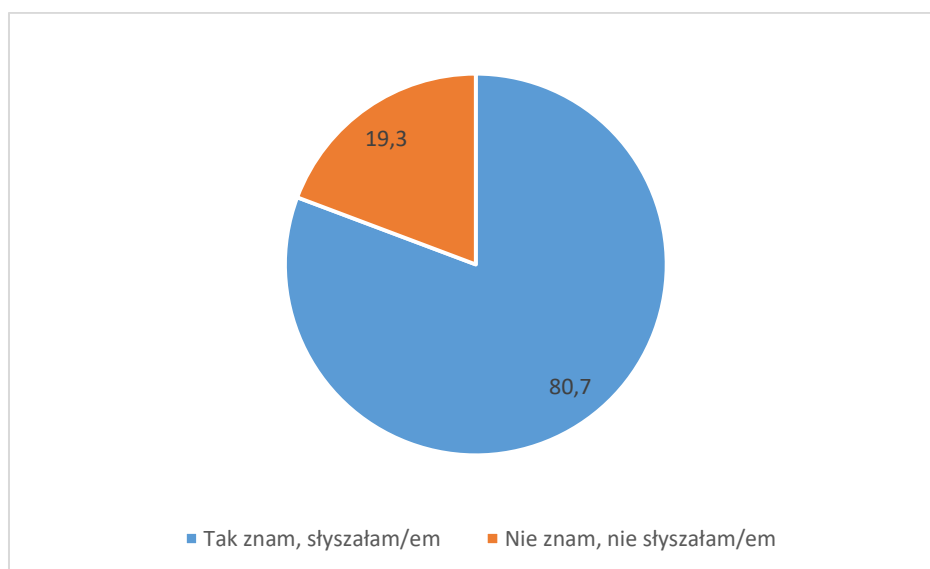
których uczestniczy około 50 osób. Celem tych wyjazdów jest wymiany dobrych praktyk oraz podniesienia wiedzy użytecznej. Wywiady w beneficjentami oraz członkami LGD wykazały, że wyjazdy te są wysoko cenione i traktowane również jako docenienie aktywności mieszkańców i lokalnych liderów.

LGD współpracuje aktywnie z działającym na obszarze LGD Stowarzyszeniem Producentów Metodami Ekologicznymi EKOŁAN. Współpraca opiera się na wspólnych przekonaniach co do konieczności odżywiania się za pomocą zdrowej żywności, wspierania bioróżnorodności, rozwoju turystyki przy uwzględnieniu bogatej flory i fauny. Wskazane Stowarzyszenie odbywa swoje spotkania cyklicznie dwa razy w roku oraz przy współudziale Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego organizuje corocznie wyjazdy na targi ekologiczne BIOFACH w Norymberdze oraz wyjazdy studyjne w kraju. Na wszystkich organizowanych spotkaniach, imprezach i konsultacjach LGD preferuje podawanie posiłków z produktów regionalnych, tradycyjnych, ekologicznych.

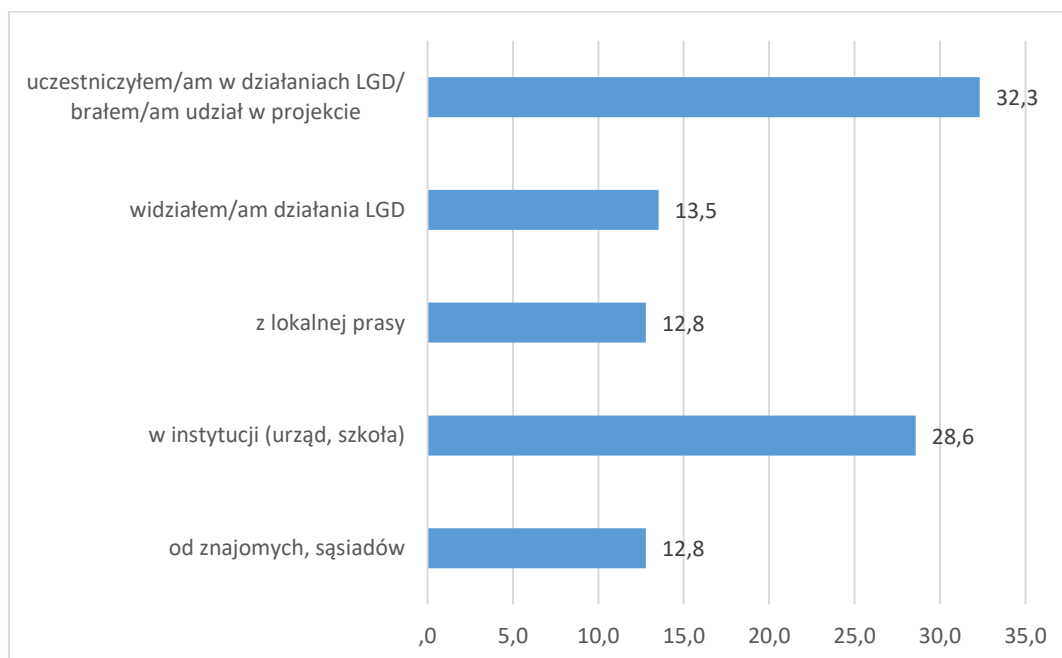
Dodatkowo Stowarzyszenie uczestniczy w pracach Lokalnego Partnerstwa Wodnego i działa na rzecz zrównoważonej gospodarki wodnej. Podobna aktywność dotyczy w pracach Powiatowego Zespołu ds. Ekonomii Społecznej działając na rzecz rozwoju form ekonomii społecznej.

Rozpoznawalność LGD

Wykres 26. Czy zna Pan/i Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie”?

Wykres 27. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Z ponad 80% respondentów, którzy deklarują znajomość „Lokalnej Grupy Działania Pojezierze Brodnickie” prawie połowa sama uczestniczyła lub była bezpośrednim świadkiem działań lub projektów LGD. Ważniejszym niż prasa lokalna, a także marketing szeptany, źródłem wiedzy o LGD okazują się być instytucje – szkoły i urzędy.

5.5. Wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju

Realizacja rzeczowa

Ewaluacja końcowa wymaga zakończenia realizacji wszystkich operacji. Z uwagi na to, że obecnie podsumowujemy funkcjonowanie LGD do końca 2021 roku to stan obecny może różnić się od danych zamieszczonych w poniższej tabeli. Według tych danych większość przedsięwzięć została zrealizowana na poziomie podpisanych umów. Do osiągnięcia pozostały jeszcze wskaźniki dotyczące podejmowania działalności gospodarczej co powiązane jest z potrzebą zagospodarowania dodatkowych funduszy przyznanych LGD. Braki dotyczą również liczby operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego oraz liczby nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej lub kulturalnej. Podpisanie umów to jednak tylko pierwszy etap osiągnięcia wskaźników. Do rozliczenia Strategii niezbędne będzie zakończenie realizacji wszystkich operacji i zatwierdzenie wszystkich wniosków o płatność. Nie można mieć całkowitej pewności co do pozytywnego zakończenia realizacji wszystkich zatwierdzonych wniosków ale sprawność biura i sumienna praca Rady LGD dają wysokie prawdopodobieństwo osiągnięcia zakładanych wartości wszystkich wskaźników.

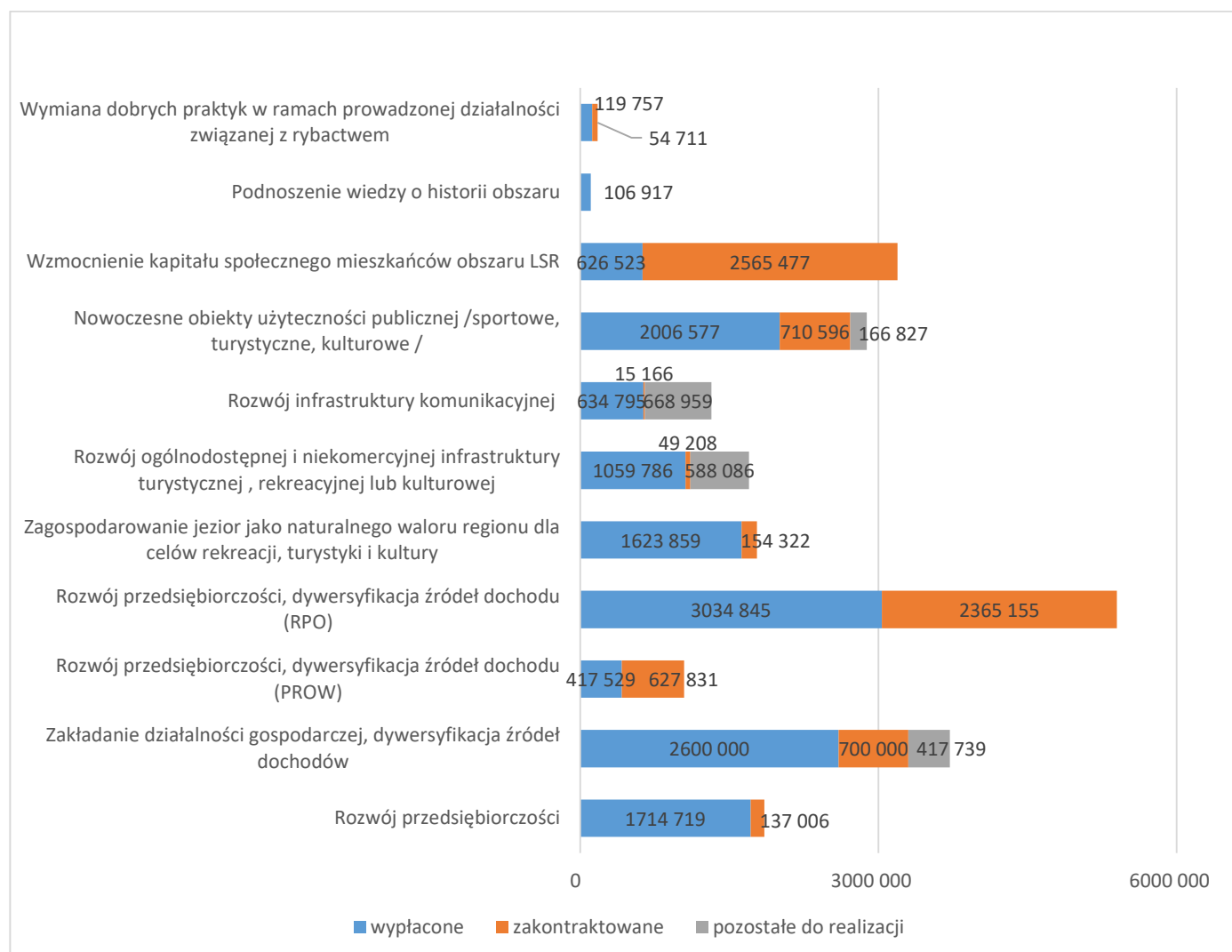
Tabela 27. Realizacja rzeczowa stan na 31.12.2021 r.

Przedsięwzięcie	Wskaźniki produktu	Jednostka miary	Stan docelowy	Realizacja (%)	
				Umowy	Płatności
Rozwój przedsiębiorczości	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa lub rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa.	sztuki	15	100,00	93,33
Zakładanie działalności gospodarczej, dywersyfikacja źródeł dochodów	Liczba zrealizowanych operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa.	sztuki	40	82,50	65,00
Rozwój przedsiębiorczości dywersyfikacja źródeł dochodu.	Liczba zrealizowanych operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuki	7	100,00	42,86
Rozwój przedsiębiorczości dywersyfikacja źródeł dochodu.	Liczba przedsiębiorstw otrzymująca wsparcie, liczba przedsiębiorstw otrzymująca dotacje.	sztuki	70	100,00	57,14
Zagospodarowanie jezior jako naturalnego waloru regionu dla celów rekreacji, turystyki i kultury	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	sztuki	33	96,97	87,88
Rozwój infrastruktury komunikacyjnej	Liczba operacji w zakresie infrastruktury drogowej w zakresie włączenia społecznego.	sztuki	7	42,86	42,86
Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej lub kulturowej.	Liczba nowych lub zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej lub kulturalnej.	sztuki	24	62,50	58,33
Nowoczesne obiekty użyteczności publicznej / sportowe, turystyczne, kulturowe /	Liczba wspartych obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuki	14	128,57	107,14
Wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LSR	liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie.	osoba	530	100,00	37,36
Podnoszenie wiedzy o historii obszaru	Liczba zrealizowanych projektów współpracy	sztuk	2	100,00	100,00
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	sztuk	9	122,22	122,22
Wymiana dobrych praktyk w ramach prowadzonej działalności związanej z rybactwem	Liczba zrealizowanych projektów współpracy w tym projektów współpracy międzynarodowej	sztuk	3	100,00	66,67
	Liczba LGD uczestniczących w projektach współpracy	sztuk	7	100,00	57,14

Postęp finansowy

Postęp finansowy zbieżny jest z postępowaniem rzeczowym. Na poniższym wykresie widać ponadto, na które z przedsięwzięć przeznaczono największe fundusze. Ewidentnym liderem jest przedsięwzięcie polegające na rozwijaniu działalności gospodarczej w ramach RPO EFRR (przeznaczono na nie ponad 5 mln. złotych). Do największych pozycji budżetu zaliczyć można jeszcze podejmowanie działalności gospodarczej oraz wzmocnienie kapitału społecznego mieszkańców obszaru LSR. Na wykresie zauważyć można również jak niewielką część budżetów pozostała jeszcze do realizacji, ale również jak duże kwoty przeznaczono na operacje, które nie zostały jeszcze rozliczone.

Wykres 28. Postęp finansowy stan na 31.12.2021 r.

Opis projektów współpracy

Lokalna Grupa Działania brała udział w dwóch projektach współpracy finansowanych z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz dwóch z Europejskiego Funduszu Rybactwo i Morze. W ramach PROW opracowano i zrealizowano projekt pod tytułem „Przygotowanie i wydanie audiobooków z legendami i baśniami z regionu Ziemi Chełmińskiej, Ziemi Dobrzyńskiej i Szwajcarii Kaszubskiej oraz wykonanie materiałów promocyjnych”. Efektem realizacji operacji było wydanie i rozpowszechnienie 500 egz. audiobooków z legendami, organizacja konkursu plastycznego i przygotowanie materiałów promujących poszczególne regiony

W ramach EFRM zorganizowano wyjazd studyjny do Niemiec, Austrii do miejsc hodowli ryb słodkowodnych oraz opracowano i wydano przewodnik pt. *Poznaj bogactwo krainy 101 jezior*. Celem projektu była wymiana dobrych praktyk oraz promocja obszaru LSR (wydano 900 sztuk przewodnika).

6. Odpowiedź na wszystkie wskazane pytania badawcze

Ocena wpływu na kapitał społeczny

Budowa kapitału społecznego w ramach wielorakich podejmowanych przez LGD działań jest zadaniem bardzo istotnym. Abstrahując od sposobów, w jaki sposób realizowany był ten cel w działaniach bezpośrednich i pośrednich, jest to zadanie niezmiernie trudne, i uzależnione od wielu warunków zewnętrznych. Jednak bez ugruntowanego społecznego kapitału trzeba się liczyć z wielorakimi problemami społecznymi w przyszłości. W dotychczasowych działaniach (2014-20) LGD koncentrowała się w tym zakresie na grupach zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, jednak w przyszłych przedsięwzięciach należy położyć większy nacisk na lokalnych liderów i osób chętnych do włączania się w działania aktywizujące, nie zapominając jednocześnie o dotychczasowych adresatach tych działań. Nie wolno bowiem dopuścić do pogłębiania różnic, a przeciwnie – należy zadbać o harmonię między poszczególnymi składowymi społecznego ekosystemu.

W przyszłych okresach programowania należałoby również położyć jeszcze większy nacisk na budowę nowej i rozbudowę, a także wyposażenie, istniejącej infrastruktury społecznej. Budowa kapitału społecznego jest działaniem wymagającym ciągłości i dynamiki, gdyż z roku na rok przybywa ludzi młodych, których trzeba aktywizować. W przeszłości aktywizację ludzi młodych realizował system edukacji poprzez szeroką ofertę zajęć dodatkowych i pozalekcyjnych, lecz w tej chwili tę rolę muszą przejmować w coraz większym stopniu lokalni liderzy oraz organizacje pozarządowe, wymagające wsparcia ze strony właśnie LGD.

Przedsiębiorczość

Działania LGD ukierunkowane na wspieranie przedsiębiorców w przyszłości powinny zostać tak ukierunkowane, by udało się rozwój przedsiębiorczości włączyć w projekty aktywizacji społecznej i profilować je w kierunku społecznych potrzeb, w tym ochrony środowiska.

Turystyka i dziedzictwo kulturowe

Rozwój turystyki w obszarze działania LGD był wpisany w kryteria oceny projektów wspierających powstawanie i modernizację istniejących przedsiębiorstw – w naborach wniosków ukierunkowanych na przedsiębiorczość za uwzględnienie projekcie turystyki można było uzyskać dodatkowe punkty podczas oceny. W niektórych gminach obszaru takie podejście jednak niekoniecznie ma sens ze względu na wysoki już obecnie stopień ich nasycenia obiektami turystycznymi. Z drugiej strony są również gminy, których turystyczna atrakcyjność nie jest na tyle wysoka, by inwestować tam w turystyczną infrastrukturę. Na obszarze objętym

działaniem stowarzyszenia tylko mniej więcej połowa gmin jest wysoce atrakcyjna i ma duży potencjał turystyczny.

Z powodów pragmatycznych również wspieranie zachowania dziedzictwa kulturowego regionu, w tym w szczególności lokalnych twórców ludowych, wymaga podejścia biznesowego, i na takie mogli oni liczyć ze strony LGD.

Grupy defaworyzowane

Z punktu widzenia dotychczas prowadzonych działań ukierunkowanych na poprawę sytuacji osób z grup defaworyzowanych definiowanie ich według kryteriów ekonomicznych, z pominięciem demografii, nie daje spodziewanych rezultatów. Dlatego w pracach nad przyszłą strategią należałoby się skupić na opisie demograficznym, na przykład kierując działania na grupę poniżej 34. roku życia lub młodych kobiet z dziećmi – tak zakrojone projekty trafiać będą w potrzeby tych osób niezależnie od ich statusu majątkowego. Zaznaczyć jednak należy, że jakiegokolwiek prowadzone w tym zakresie działania nie rozwiążą konkretnych problemów społecznych natychmiast i definitywnie – takie działania muszą również być prowadzone konsekwentnie i długofalowo.

Innowacyjność

W lokalnych kryteriach oceny wniosków zawarte było kryterium innowacyjności, które wnioskodawcy w niektórych przypadkach interpretowali w sposób zbyt dowolny. Prawdziwie innowacyjne projekty z obszaru LGD są prezentowane na dorocznych spotkaniach Lokalnych Grup Działania z województwa kujawsko-pomorskiego. Niestety, często projekty opisane we wnioskach jako innowacyjne, takiej weryfikacji i konfrontacji z innymi projektami z województwa nie przechodzą. Kryterium wymaga doprecyzowania, by zarówno opisy projektów, jak i ich ocena, były obiektywnie i bezsprzecznie innowacyjne.

Projekty współpracy

Projekty współpracy realizowane były zarówno w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego. W ramach projektów współpracy z funduszu PROW zrealizowany został na obszarze kilku Lokalnych Grup Działania „Patrol Historyczny – organizacja żywych spotkań z historią” czy spisane i wydane w formie audiobooków zostały lokalne legendy i baśnie z regionu Ziemi Chełmińskiej, Ziemi Dobrzyńskiej i Szwajcarii Kaszubskiej. Z drugiego funduszu zrealizowano dwa wyjazdy miejscowych grup rybackich w celu wymiany doświadczeń i dobrych praktyk pomiędzy przedsiębiorcami, w tym jeden do Republiki Czeskiej.

Projekty współpracy są niezwykle przydatnym narzędziem, wymagającym jednak dobrego przygotowania. Są przede wszystkim polem dla porównania warsztatu pracy z innymi LGD, a przez to drogą do wzbogacenia własnych metod i zakresu działań.

Ocena funkcjonowania LGD

LGD prowadzi działania aktywizacyjne na możliwie szeroką skalę i skierowane do szerokich grup społecznych. Wciąż jednak świadomość tych działań pozostaje na poziomie niższym od oczekiwanego, co wiąże się też niejednokrotnie z liczbą chętnych do brania czynnego udziału w aktywizacjach. W podejmowaniu działań aktywizacyjnych ważne są nie tylko fundusze, ale też zasoby czasu oraz organizacja pracy. Z tym członkowie stowarzyszenia radzą sobie doskonale, nie tylko podejmując własne działania, ale też uczestnicząc w wydarzeniach gminnych na swoim terenie, promując działania i inicjatywy LGD.

Ocena procesu wdrażania

Pracownicy biura LGD są oddzieleni na zespoły przydzielone do obsługi poszczególnych funduszy, nie jest więc tak, że każdy z nich jest biegły w sprawach dotyczących każdego. Zespoły te jednak oczywiście ściśle ze sobą współpracują choćby w sprawach prowadzenia finansów. Jeśli chodzi o poziom wdrażania, fundusze pochodzące z Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego zostały wykorzystane w 98%, co jest najlepszym wynikiem wśród wszystkich LGD pracujących z tym funduszem w Polsce.

Procedury wdrażania zostały opracowane w sposób maksymalnie spójny dla projektów korzystających ze wszystkich funduszy, a jednocześnie prosty dla beneficjentów. Obecnie ze strony beneficjentów nie odnotowuje się zgłaszania problemów dotyczących skomplikowania tych procesów.

Również w zakresie formułowania wniosków, tam, gdzie LGD miało wpływ na ich kształt, zostały podjęte działania, by maksymalnie je uprościć. Tam, gdzie to nie wystarczyło, prowadzone były szkolenia i konsultacje, również indywidualne, w siedzibie LGD.

Lokalne kryteria oceny były sformułowane w sposób wystarczająco precyzyjny i klarowny, jednak powinny zostać podjęte kroki w celu ich dodatkowego uszczegółowienia. Szczególnie dotyczy to kryterium innowacyjności, które jest na tyle płynne, że dochodziło do protestów po nieprzyznaniu punktów za innowacyjność.

Wartość dodana podejścia LEADER

Na drodze do harmonijnej współpracy pomiędzy przedstawicielami samorządów stają czasem indywidualne ambicje ich przedstawicieli. Jednak ich komunikacja w ramach LGD przebiega

płynnie, choćby ze względu na organizowane walne zgromadzenia członków LGD, w których uczestniczą przedstawiciele wszystkich gmin obszaru, którzy w ten sposób zyskują pełną wiedzę na temat działań podejmowanych w regionie.

W aktywność LGD włączeni są zarówno przedsiębiorcy ze wszystkich gmin obszaru, jak i organizacje pozarządowe. To, co daje się zauważyć, to wyższa aktywność i zaangażowanie w działania ze strony przedsiębiorców niż przedstawicieli trzeciego sektora.

Potencjał wytworzony poprzez realizację projektów w ramach pracy LGD jest wykorzystywany w sposób wystarczający, ale wciąż niedoskonały. Składają się na niego przecież nie tylko inwestycje infrastrukturalne, ale także te nakierowane na budowę kapitału społecznego. Przy zmieniających się warunkach zewnętrznych, przemijających i pojawiających się w nowych obszarach koniunkturach, ważne jest, by pracować nad umacnianiem społeczności odpornej na zmiany i na kryzys.

Przed „Lokalną Grupą Działania Pojezierze Brodnickie” stoi trudne zadanie inicjowania i prowadzenia komplementarnych, ale ukierunkowanych na zróżnicowane potrzeby społeczne działań, których finansowanie pochodzi z różnych funduszy celowych. Na wielu obszarach udaje się połączyć możliwości różnych organizacji z kompleksową realizacją potrzeb różnych grup. Z lokalnego punktu widzenia jednym z najważniejszych wyzwań na kolejne okresy programowania strategii jest integracja i aktywizacja społeczna.

Dodatkowe pytania

Współpraca z Urzędem Marszałkowskim przebiega płynnie i bez problemów.

Współpraca z innymi Lokalnymi Grupami Działania przebiega dobrze, pod warunkiem jednak, że na organizowanych spotkaniach przedstawiciele stowarzyszeń wykazują chęć szczerzej wymiany doświadczeń, a nie koncertują się na marketingu własnych osiągnięć.

7. Podsumowanie, wnioski i rekomendacje

Lokalna Grupa Działania to trójsektorowe partnerstwo. Kluczowym partnerem dla LGD są samorządy stanowiące swoisty szkielet terytorialny i organizacyjny. Współpraca z partnerskimi gminami jest oceniana bardzo wysoko zarówno ze strony LGD jak i urzędników i władarzy poszczególnych samorządów. Wydaje się, że na tym poziomie współpraca układa się bardzo dobrze, o ile nie wzorcowo. Sektor społeczny reprezentowany przez organizacje pozarządowe i grupy społeczne. Ukierunkowanie działań LGD na osoby zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym powoduje, że odczuwana jest potrzeba intensyfikacja bardziej egalitarnych działań adresowanych do wszystkich mieszkańców. Z pewnością w nowym okresie programowania niezbędne będzie podjęcia działań aktywizacyjnych i wspierających organizacje pozarządowe oraz lokalnych liderów.

Przeważająca część budżetu LGD skierowana była wsparcie przedsiębiorców. Działania były skierowane zarówno do podejmujących jak i rozwijających działalność gospodarczą, a finansowanie projektów uwzględniono z funduszy PROW oraz EFRR. Efekty w postaci liczby utworzonych i rozwiniętych przedsiębiorstw są imponujące, ale w LGD zważana jest potrzeba lepszego wykorzystania aktywności mieszkańców w tym wymiarze. Po pierwsze można sprofilować wsparcie dla przedsiębiorców tak, by biznes oddziaływał również na cele zbieżne ze Strategią LGD. Po drugie należy znaleźć metodę ciągłości angażowania społecznego przedsiębiorców w okresie po realizacji i rozliczeniu projektów.

Celem wszystkich organów Stowarzyszenia jest sprawne funkcjonowanie organizacji oraz realizacja Strategii. Działając zgodnie z zasadą partycypacji społecznej większą niż w innych LGD rolę przypisano Walnemu Zebraniu Członków. To słuszne podejście wiąże się jednakowo z dużym obciążeniem tak licznego gremium i systematycznym zaangażowaniem czasu dużej grupy ludzi. Wydaje się, że warto podjąć dyskusję nad przekazaniem części kompetencji WZC do zakresu decyzyjności Zarządu, oczywiście w kwestiach bardziej związanych z bieżącą działalnością.

Mimo, że biuro LGD nie jest organem Stowarzyszenia to pełni rolę zarządzania wieloma istotnymi procesami. Pracownicy biura organizują i przeprowadzają nabory wniosków, wspomagają Radę LGD w weryfikacji i ocenie operacji, udzielają doradztwa i przygotowują dokumentację przekazywaną do Urzędu Marszałkowskiego. Jest to szczególnie obciążające, gdy LGD realizuje 4 funduszwą Strategię. Pracownicy nadzorują i w realizują plan komunikacji, plan szkoleń, projekty współpracy, prowadzą aktywizację i animację społeczną, odpowiadają za promocję i szkolenia dla wnioskodawców. Wszystko to powoduje, że zakres obowiązków pracowników biura jest niezwykle szeroki i wymagający. Dlatego obowiązkiem władz LGD jest zapewnienie pracownikom biura najlepszych z możliwych warunków pracy poczynając od szkoleń i możliwości podnoszenia kwalifikacji po godne wynagrodzenie.

LGD spełnia wszystkie wymogi dotyczące sprawnej realizacji planu komunikacji, działań aktywizujących i promocji wytworzonego potencjału rozwojowego. Do jeszcze sprawniejszego i efektywniejszego działania z pewnością przydałoby się pełniejsze wykorzystanie narzędzi dostępnych w ramach portali społecznościowych. Wiedząc jak wiele osób na co dzień korzysta z tego typu aplikacji trudno pominąć tak istotną okazję do poszerzenia spektrum osiadania i komunikowania się z mieszkańcami obszaru objętego LSR.

Ewaluacja końcowa wymagała od wszystkich członków Stowarzyszenia wyjątkowej pracy. Krótki czas realizacji badań sprzyjał kumulowaniu działań. Niemniej wsparcie i zaangażowanie władz LGD, pracowników i członków LGD zapewniło sukces realizacji wszystkich założonych działań. Na koniec należy jeszcze raz podziękować wszystkim, którzy wnieśli wkład w powstanie tego opracowania, czy to poprzez przygotowanie dokumentów, zestawień, uczestnictwo w wywiadach grupowych i indywidualnych, czy też poprzez wypełnianie anonimowych ankiet.

8. Spis tabel i wykresów

Wykresy

Wykres 1. Procent ankiet z poszczególnych gmin	12
Wykres 2. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?.....	36
Wykres 3. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?	36
Wykres 4. Jakie są powody?	37
Wykres 5. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	37
Wykres 6. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?.....	38
Wykres 7. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych, począwszy od 2016 r.?	38
Wykres 8. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?	39
Wykres 9. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności?	40
Wykres 10. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa: 41	41
Wykres 11. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD	42
Wykres 12. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD.....	42
Wykres 13. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach: 43	43
Wykres 14. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania?.....	43
Wykres 15. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni?	44
Wykres 16. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców? 45	45
Wykres 17. Czy nabory wniosków ogłaszane przez LGD odpowiadały na potrzeby mieszkańców?	45
Wykres 18. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych związanych z potrzebą?	46

Wykres 19. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?	47
Wykres 20. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?	47
Wykres 21. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?	48
Wykres 22. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?	48
Wykres 23. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnich latach (od 2016 roku) warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”? ...	49
Wykres 24. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:	50
Wykres 25. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń.....	51
Wykres 26. Czy zna Pan/i Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie”?	54
Wykres 27. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?.....	55
Wykres 28. Postęp finansowy stan na 31.12.2021 r.	57

Tabele

Tabela 1. Ludność.....	15
Tabela 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego (odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem).....	16
Tabela 3. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym i zagranicznym w roku 2020	16
Tabela 4. Gęstość zaludnienia (ludność na km ²).....	17
Tabela 5. Dochody budżetów gmin i miast na prawach powiatu na jednego mieszkańca (w złotych).....	18
Tabela 6. Wydatki budżetów gmin na jednego mieszkańca (w złotych)	19
Tabela 7. Dotacje gmin otrzymane ogółem (w złotych)	20
Tabela 8. Dochody uzyskane z finansowania i współfinansowania programów i projektów unijnych przez gminy ogółem (w złotych)	20
Tabela 9. Bezrobotni zarejestrowani ogółem	21

Tabela 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w procentach).	22
Tabela 11. Udział kobiet w ogóle zarejestrowanych bezrobotnych	23
Tabela 12. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej (w procentach). 24	
Tabela 13. Liczba gospodarstw domowych i zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w procentach w roku 2020.....	25
Tabela 14. Rodziny otrzymujące zasiłek na dzieci w 2020 roku.....	26
Tabela 15. Sytuacja mieszkaniowa	27
Tabela 16. Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem (w procentach) 28	
Tabela 17. Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności.....	29
Tabela 18. Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym.....	30
Tabela 19. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 10 tys. mieszkańców	31
Tabela 20. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców 31	
Tabela 21. Biblioteki	32
Tabela 22. Powierzchnia lasów, w tym lasów publicznych, w hektarach	33
Tabela 23. Formy ochrony przyrody	34
Tabela 24. Miejsca noclegowe w lipcu.....	35
Tabela 25. Liczba udzielonego doradztwa	52
Tabela 26. Zebrania organów LGD	52
Tabela 27. Realizacja rzeczowa stan na 31.12.2021 r.	56

9. Aneksy tworzone w toku realizacji badania

Narzędzia badawcze

9.1. Scenariusz wywiadu pogłębionego z wnioskodawcami/beneficjentami:

1. Jak wnioskodawca dowiedział się o konkursie, skąd pochodzi wiedza o LGD i jak jest ona znacząca;
2. Pomysł na projekt - skąd pochodził, czy ktoś pomagał w konceptualizacji, czy wynajmowano firmę lub osobę do pomocy w opracowaniu wniosku;
3. Zakres pomocy ze strony LGD, doświadczenia związane z doradztwem;
4. Znajomość wniosku i procedury, trudności z wypełnianiem wniosku;
5. Ocena wniosku w LGD, doświadczenia i opinie o kryteriach oraz ocenie przez Radę LGD;
6. Proces administracyjny po dokonaniu wyboru operacji do dofinansowania;
7. Ogólna ocena kontaktów z LGD w czasie opracowania wniosku, oceny i wyboru oraz realizacji
8. Podejście kontrfaktyczne: czy jeszcze raz spróbowałby wnioskować do LGD;
9. Podejście kontrfaktyczne: czy zrealizował pomysł mimo braku dofinansowania (dla osób, które nie uzyskały dofinansowania)
10. Podsumowanie i ogólne opinie o trudnościach i dobrych stronach procesu.

9.2. Scenariusz wywiadu pogłębionego z przedstawicielami gmin:

1. Czy w Pana/Pani gminie ludzie są aktywni. Czy jest dużo organizacji pozarządowych?
 - a. Czy działania LGD w jakiś sposób wpływają na rozwój aktywności społecznej mieszkańców (kapitału społecznego)?
2. Czy ludzie są w tej gminie przedsiębiorczy. Czy dla rozwoju obszaru lepsze są środki na podejmowanie czy na rozwój działalności gospodarczej?
3. A jak już rozmawiamy o ludziach, którzy tu mieszkają. W jakiej grupie należałoby szukać ludzi, którzy sobie nagorzej radzą. Takich którzy wymagają najpilniejszej pomocy? (młodzież, seniorzy, niepełnosprawni)
4. Jeśli chodzi o kulturę i turystykę. Czy działania LGD jakoś wpłynęły na rozwój obszaru w tej dziedzinie?
5. Przejdźmy teraz do tego jak działa LGD. Jak wygląda komunikacja i współpraca pomiędzy gminami a LGD.
6. Czy ta współpraca pozwala działać efektywnie? Jak duży wpływ na to co robi i jak działa LGD mają władze gmin partnerskich?
7. Czy LGD dobrze widać w gminach. Czy pojawia się na dożynkach, organizuje konkursy, wyjazdy. Czy mieszkańcy wiedzą, że taka organizacja działa tu na obszarze.
8. W czym należałoby szukać największej zalety istnienia LGD?
9. Czy jest coś co można by poprawić w działaniach LGD?

Ocena funkcjonowania LGD

Szanowni Państwo,

głównym celem funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania jest realizacja Lokalnej Strategii Rozwoju na lata 2014-2020 opracowanej wspólnie z mieszkańcami naszego regionu. Strategia ta realizowana jest przez szereg przedsięwzięć, których zadaniem jest rozwiązywanie potrzeb mieszkańców.

W ramach podsumowań wdrażania programu oraz wypełniając zapisy zawarte w Strategii przygotowaliśmy ankietę. Zarówno podczas tworzenia dokumentu jak i teraz Państwa zdanie jest dla nas niezmiernie istotne.

Wszystkie dane pozyskane w ramach tej ankiety będą traktowane poufnie, a analizy dotyczyć będą jedynie uogólnionych opinii.

Prezes LGD

1. Jak ogólnie ocenia Pan/Pani funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania? LGD działa:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bardzo dobrze
2. Raczej dobrze
3. I dobrze i źle
4. Raczej źle
5. Bardzo źle
6. Trudno powiedzieć

2. Proszę ocenić funkcjonowanie Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Godziny pracy biura LGD są dogodnie dla klientów				
2.	Strona internetowa zawiera aktualne informacje				
3.	Odpowiedzi na wiele pytań można uzyskać telefonując do biura LGD				
4.	Łatwo umówić się na spotkanie z pracownikami biura LGD				

3. Proszę ocenić poniższe zdania dotyczące Biura LGD

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie się zgadzam	Raczej się zgadzam	Raczej się nie zgadzam	Zdecydowanie się nie zgadzam
1.	Pracownicy mają wiedzę odpowiednią do wykonywanej pracy				
2.	Pracownicy z zaangażowaniem wykonują swoje obowiązki				
3.	Pracownicy udzielają rzetelnych informacji i porad				
4.	Pracownicy są mili i uprzejmi				

4. Jak ocenia Pan(i) funkcjonowanie Biura LGD w poniższych wymiarach:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Raczej dobrze	I dobrze i źle	Raczej źle	Bardzo źle	Trudno powiedzieć
1.	prowadzenie doradztwa						
2.	organizacja naborów wniosków						

3.	pozyskiwanie dodatkowych funduszy zewnętrznych						
4.	informowanie członków LGD o funkcjonowaniu LGD						
5.	prorowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dla mieszkańców						
6.	współpraca z innymi LGD						

5. Skąd czerpie Pan/Pani informacje dotyczące funkcjonowania Lokalnej Grupy Działania? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 najważniejsze kanały pozyskiwania informacji**

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Bezpośrednie kontakty z Władzami LGD
2. Bezpośrednie kontakty z pracownikami Biura
3. Walne zebranie członków
4. Oficjalna strona internetowa LGD
5. Ogłoszenia na tablicach informacyjnych w miejscowościach na terenie LGD
6. Portale społecznościowe
7. Szkolenie dla potencjalnych beneficjentów (warsztaty, imprezy)
8. Informacja bezpośrednia w siedzibie (biurze) LGD
9. Inne sposoby. Jakie?

6. Który z kanałów przekazywania informacji zwrotnej od społeczności do LGD byłby dla Pani/Pana najbardziej odpowiedni? **Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.**

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Ankieta papierowa
2. Ankieta elektroniczna
3. Kontakt bezpośredni z przedstawicielem LGD
4. Kontakt mailowy
5. Kontakt telefoniczny
6. Kontakt poprzez portal społecznościowy (np. czat z pracownikiem LGD)

7. Panel dyskusyjny po zakończeniu szkoleń i spotkań (możliwość zadawania pytań, zgłaszania uwag)
8. Inny, jaki?

7. Skąd, przede wszystkim, czerpie Pan(i) informacje o potrzebach mieszkańców?
Proszę wskazać nie więcej niż 3 najważniejsze źródła.

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Z własnego doświadczenia
2. Z rozmów z mieszkańcami
3. Z rozmów z samorządowcami, członkami organizacji pozarządowych itp.
4. Z mediów (lokalna prasa, telewizja, radio)
5. Z Internetu (portale, wortale, fora dyskusyjne)
6. Z badań społecznych i analiz gospodarczych
7. Z innych źródeł (jakich?)

8. Czy nabory wniosków ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania odpowiadały na potrzeby mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Idealnie wpisywały się w potrzeby mieszkańców
2. W większości przypadków wpisywały się w potrzeby mieszkańców
3. Często mijały się z potrzebami mieszkańców
4. Prawie w ogóle nie odpowiadały na potrzeby mieszkańców
5. Trudno powiedzieć

9. Jakie są najważniejsze problemy społeczne mieszkańców regionu (Pana/Pani gminy)? Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

10. Czy realizowane w LGD nabory wniosków pomogły w rozwiązywaniu problemów społecznych?

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydowanie tak	Raczej tak	I tak i nie	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Nie dotyczy
1.	Związane z potrzebą zakładania i rozwijania działalności gospodarczej						
2.	Związane z potrzebą budowy lub remontu infrastruktury drogowej						
3.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury społecznej i kulturalnej (np. świetlice wiejskie, place zabaw dla dzieci)						
4.	Związane z potrzebą rozwoju infrastruktury turystycznej, sportowej i rekreacyjnej (np. boiska, siłownie zewnętrzne, altany)						
5.	Związane z potrzebą rozwoju aktywności społecznej mieszkańców (np. warsztaty, spotkania, pikniki, szkolenia, kluby młodzieżowe, inne formy integracji społecznej, imprezy promujące LSR)						
6.	Związane z potrzebą aktywizacji społeczno-zawodowej						
7.	Związane z potrzebą zachowania dziedzictwa lokalnego						
8.	Związane z potrzebą promocji obszaru objętego LSR						

11. Czy Pana(i) zdaniem środki finansowe przeznaczone na wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju zostały wydane efektywnie (z korzyścią dla społeczności)?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej tak
3. Raczej nie
4. Zdecydowanie nie
5. Trudno powiedzieć

12. Czy Pana(i) zdaniem za pomocą innych projektów można byłoby osiągnąć podobne rezultaty?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak, inne projekty byłyby bardziej efektywne
2. Zastosowanie innych projektów dałoby podobne rezultaty
3. Nie, inne projekty byłyby mniej efektywne
4. Trudno powiedzieć

13. Czy Pana(i) zdaniem LGD powinna podejmować dodatkowe działania aby rozwiązywać problemy społeczne mieszkańców obszaru LGD?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. LGD powinna ograniczyć się do założeń Lokalnej Strategii Rozwoju
2. LGD powinna podejmować również wyzwania wykraczające poza LSR
3. Trudno powiedzieć

14. Co jeszcze mogła by zrobić LGD, aby skuteczniej rozwiązywać problemy społeczne?

Proszę odpowiedzieć własnymi słowami.

Proszę o podanie kilku informacji o sobie, wyłącznie w celach statystycznych

15. W której gminie Pan(i) mieszka?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bartniczka,
2. Bobrowo,
3. Brodnica,
4. Brzozie,
5. Osiek,

6. Świdziebnia,
7. Zbiczno.
8. Górzno,
9. Jabłonowo Pomorskie

16. Płeć

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Do jakiej kategorii wiekowej może się Pan(i) zaliczyć?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. od 18 do 24 lat
3. od 25 do 34 lat
4. od 35 do 50 lat
5. więcej niż 50 lat

18. Jestem:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Rolnikiem
2. Członkiem organizacji społecznej (stowarzyszenie, fundacja, związek zawodowy, klub sportowy)
3. Przedsiębiorcą
4. Członkiem środowiska (grupy) bez osobowości prawnej (koło gospodyń wiejskich, zespół ludowy, koło wędkarskie, koło hobbystów i inne)
5. Reprezentantem podmiotu z sektora publicznego (gmina, dom kultury, zakład opieki zdrowotnej)

6. Żadne z powyższych

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.4. Ankieta kierowana do mieszkańców obszaru LGD

Poziom satysfakcji mieszkańców

Zapraszamy Państwa – mieszkańców naszego regionu do wyrażenia opinii na temat warunków życia w naszej gminie. Ankieta jest anonimowa a jej wyniki posłużą wyłącznie temu, aby dostosować Lokalną Strategię Rozwoju do potrzeb mieszkańców i regionu.

1. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszystkie swoje podstawowe potrzeby”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

2. 2. W jakim stopniu zgadza się Pan/i lub nie zgadza ze stwierdzeniem „w ostatnim roku warunki do życia w mojej gminie poprawiły się”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak

3. Trochę tak/trochę nie
4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

3. Jak obecnie ocenia Pan/i swoją gminę pod względem:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Bardzo dobrze	Dobrze	Przeciętnie	Źle	Bardzo źle	Nie mam zdania
1.	Atrakcyjności turystycznej						
2.	Promocji dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki						
3.	Infrastruktury i oferty kulturalnej						
4.	Infrastruktury i oferty sportowej i rekreacyjnej						
5.	Infrastruktury drogowej						
6.	Zaangażowania mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów						
7.	Tożsamości mieszkańców z regionem						
8.	Działań i usprawnień na rzecz osób niepełnosprawnych						
9.	Działań na rzecz bezrobotnych						
10.	Działań na rzecz osób przed 34 rokiem życia						
11.	Działań na rzecz osób po 50 roku życia						
12.	Działań na rzecz kobiet						
13.	Możliwości zatrudnienia poza rolnictwem						
14.	Sprzyjających warunków dla przedsiębiorców i prowadzenia firmy						

4. Proszę ustosunkować się do poniższych stwierdzeń:

Proszę zaznaczyć odpowiedź w każdym z wierszy.

		Zdecydo wanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydo wanie nie	nie wiem
1.	Uczestniczę w wydarzeniach organizowanych w gminie (kulturalnych, rekreacyjno-sportowych, obchodach świąt etc.)					
2.	Biorę udział w przygotowywaniu gminnych wydarzeń (sam(a) albo w ramach grupy, do której należę)					
3.	Należę do stowarzyszenia/organizacji pozarządowej (stowarzyszenie, fundacja)					
4.	Należę do nieformalnej grupy społecznej (koła gospodyń etc.)					
5.	Mam możliwości, by wypowiadać się na temat ważnych zagadnień (dotyczących gminy i mojej miejscowości)					
6.	Jestem członkiem rady/komitegu (np. w szkole, klubie sportowym, przedsiębiorstwie)					
7.	Znam najważniejsze fakty historyczne dotyczące mojej miejscowości/gminy					
8.	Potrafę wskazać najważniejsze atrakcje turystyczne w okolicy					
9.	Na terenie mojej gminy mogę rozwijać się zawodowo					
10.	W mojej gminie powstaje wiele firm					
11.	W mojej gminie chętnie inwestują przedsiębiorcy					
12.	Na terenie mojej gminy są sprzyjające warunki dla turystów i osób przyjezdnych					

5. Czy jest Pan/i zadowolony/a z warunków życia w gminie?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Zdecydowanie tak
2. Raczej Tak
3. Trochę tak/trochę nie

4. Raczej nie
5. Zdecydowanie nie
6. Nie mam zdania

6. Czy rozważa Pan/i zmianę miejsca zamieszkania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. tak
2. nie

7. Jakie są powody?

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Trudny dostęp do edukacji
2. Trudny dostęp do instytucji kultury
3. Utrudniony dostęp do placówek opieki nad dziećmi
4. Brak perspektyw zawodowych
5. Powody osobiste/ rodzinne
6. Inne (jakie?)

8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z infrastruktury / obiektów finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

9. Czy Pana/i zdaniem projekty związane z poprawą infrastruktury cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Ani tak, ani nie
3. Nie

10. 8. Czy Pan/i osobiście korzystał/a z projektów takich jak szkolenia, spotkania, festyny finansowanych ze środków unijnych w ostatnim roku?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak często
2. Tak, czasem
3. Trudno powiedzieć
4. Nie

11. Czy Pana/i zdaniem projekty te cieszą się zainteresowaniem mieszkańców?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak
2. Trudno powiedzieć
3. Nie

12. Proszę sobie wyobrazić, że ma Pan/i możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w swojej gminie. Które z poniżej wymienionych obszarów dofinansował/a/by Pan/i w pierwszej kolejności? (Prosimy o zaznaczenie „x” trzech najważniejszych)

Proszę zaznaczyć nie więcej niż 3 odpowiedzi.

1. Promocja obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych, turystyki
2. Infrastruktura i oferta kulturalna
3. Infrastruktura i oferta sportowa i rekreacyjna
4. Infrastruktura społeczna (świetlice, miejsca spotkań)
5. Infrastruktura drogowa
6. Aktywność społeczna mieszkańców (zaangażowania w sprawy lokalne)

7. Działania wzmacniające tożsamość mieszkańców z regionem
8. Działania wynikające z inicjatywy mieszkańców
9. Warunki życia osób niepełnosprawnych
10. Zmniejszenie liczby osób bezrobotnych
11. Zwiększenie liczby miejsc pracy poza rolnictwem
12. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby przed 34 rokiem życia
13. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez osoby po 50 roku życia
14. Działania umożliwiające podjęcie pracy przez kobiety
15. Działania ułatwiające założenia i prowadzenia działalności gospodarczej

13. Czy zna Pan/i Stowarzyszenie „Lokalna Grupa Działania Pojezierze Brodnickie”?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Tak znam, słyszałam/em
2. Nie znam, nie słyszałam/em

14. W jaki sposób dowiedział się Pan/i o Lokalnej Grupie Działania?

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. od znajomych, sąsiadów
2. w instytucji (urząd, szkoła)
3. z lokalnej prasy
4. widziałem/am działania LGD
5. uczestniczyłem/am w działaniach LGD/ brałem/am udział w projekcie

15. Status na rynku pracy:

Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

1. Osoba (fizyczna, prawna lub inna) prowadząca działalność gospodarczą
2. Zatrudniony/a w rolnictwie
3. Zatrudniony/a poza rolnictwem
4. Uczący się/studiujący

5. Osoba bezrobotna
6. Inny typ, jaki?

16. Płeć:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Kobieta
2. Mężczyzna

17. Niepełnosprawność:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Osoba niepełnosprawna, posiadająca orzeczenie o niepełnosprawności
2. Osoba pełnosprawna

18. Wykształcenie:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. podstawowe
2. zasadnicze zawodowe
3. średnie
4. policealne
5. licencjat, inżynier
6. wyższe magisterskie
7. inne

19. Wielkość gospodarstwa rolnego:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. nie posiadam gospodarstwa rolnego
2. do 5 ha
3. 6-10 ha

4. 11-20 ha
5. 21-50 ha
6. >50 ha

20. Wiek

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. mniej niż 18 lat
2. 18 do 24 lat
3. 25-34 lat
4. 35-50 lat
5. >50 lat

21. W której gminie Pan(i) mieszka:

Proszę zaznaczyć jedną odpowiedź.

1. Bartniczka
2. Bobrowo
3. Brodnica
4. Brzozie
5. Osiek
6. Świedziebnia
7. Zbiczno
8. Górzno
9. Jabłonowo Pomorskie
10. Inna gmina

Dziękujemy za wypełnienie ankiety

9.5. Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

1. Wprowadzenie
 - a. Przedstawienie moderatora, opisanie celu badania, anonimowości uzyskanych odpowiedzi, konieczność nagrywania wywiadu z uwagi na późniejszą analizę wyników
2. Ocena wpływu na kapitał społeczny
 - a. Jaki jest wpływ LSR na kapitał społeczny, w tym w szczególności na aktywność społeczną, zaangażowanie w sprawy lokalne?
 - b. W jaki sposób należałoby wspierać rozwój kapitału społecznego w przyszłości?
3. Przedsiębiorczość
 - a. W jakim stopniu realizacja LSR przyczyniła się do rozwoju przedsiębiorczości?
 - b. Czy i w jaki sposób wspieranie przedsiębiorczości w ramach kolejnych edycji LSR jest wskazane?
4. Turystyka i dziedzictwo kulturowe
 - a. W jakim stopniu LSR przyczyniła się do budowania lokalnego potencjału w zakresie turystyki i dziedzictwa kulturowego?
 - b. W jakich kierunkach należy wspierać rozwój lokalnego potencjału turystycznego?
5. Grupy defaworyzowane
 - a. Czy w LSR właściwie zdefiniowano grupy defaworyzowane oraz czy realizowane w ramach LSR działania odpowiadały na potrzeby tych grup?
6. Jaki był wpływ LSR na poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego?
 - a. Jakie działania należy podejmować w skali lokalnej na rzecz ograniczania ubóstwa i wykluczenia społecznego?
7. Innowacyjność
 - a. W jakim stopniu projekty realizowane w ramach LSR były innowacyjne?
 - b. Jak można wyróżnić typy innowacji powstałych w ramach LSR?
8. Ocena funkcjonowania LGD
 - a. Czy sposób działania partnerów w ramach LGD pozwala na efektywną i skuteczną realizację LSR?
 - b. Jak jest skuteczność i efektywność działań biura LGD (animacyjnych, informacyjno-promocyjnych, doradczych)?
 - c. Jakie zmiany należy wprowadzić w działaniach LGD by skuteczniej realizowała LSR?
9. Zakończenie spotkania

Czas trwania 120 minut